

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY RĘDZINY
NA LATA 2016-2020**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.....	14
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	14
2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA	16
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE.....	16
4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	20
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	27
6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA	29
7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	32
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	38
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	44
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	45
11. POMOC SPOŁECZNA	46
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	61
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	64
14. ANALIZA SWOT	79
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	86
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	89
IV. PROGRAMY I PROJEKTY	99
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	100
SPIS TABEL I WYKRESÓW	105

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Rędzinach. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia ma charakter kilkuletni; została przygotowana na lata 2016-2020. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Infrastruktura transportowa i komunikacyjna; Struktura demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Struktura gospodarcza i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Życie kulturalne i infrastruktura sportowo-rekreacyjna; Opieka zdrowotna i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przestępczość; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny na lata 2016-2020 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 859 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 124 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 43, poz. 225 ze zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 618 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 833),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 150 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny na lata 2016-2020 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,

- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Częstochowskim,
- Strategia Rozwoju Gminy Rędziny.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młódzież w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej

i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorządy województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju

Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 przewiduje utworzenie 13 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 7. Regionalny rynek pracy, 9. Włączenie społeczne i 10. Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 7. zakładają zapewnienie dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, a także wspieranie samozatrudnienia i rozwijanie przedsiębiorczości, w tym tworzenie innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, oraz przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

Priorytety inwestycyjne sformułowane w ramach osi priorytetowej 9. skupiają się z kolei na aktywnym włączeniu, tj. zwiększeniu zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, ułatwianiu dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych, a także wspieraniu przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach

społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 10. zakładają wspieranie inwestycji w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych, a także wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, wyznaczono obszary priorytetowe dla polityki społecznej obejmujące: 1. Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji, 2. Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej, 3. Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej, 4. Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych, 5. Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych, 6. Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. 7. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej, 8. Bezpieczeństwo publiczne.

Sformułowane w dokumencie cel główny (misja) i cele strategiczne zakładają „Poprawę warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego” poprzez: wzmocnienie polityki prorodzinnej, wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży, wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych, wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych, wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Częstochowskim jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy poszczególnych problemów społecznych występujących w powiecie, wyznaczono 3 cele strategiczne (1. Tworzenie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych poprzez wyrównanie szans, 2. Budowanie wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci i młodzieży, 3. Włączenie

społeczności lokalnej w proces rozwiązywania problemów społecznych), a w ich obrębie cele operacyjne oraz sposoby ich osiągnięcia.

Sformułowane w dokumencie cele operacyjne zakładają: pobudzanie aktywności osób niepełnosprawnych w wypełnianiu ról społeczno-zawodowych, przeciwdziałanie ich izolacji oraz podniesienie poziomu świadomości społeczności lokalnych ich na temat, pobudzanie aktywności rodzin w prawidłowym wypełnianiu przypisanych im zadań, przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z niewydolności wychowawczej rodzin oraz zapewnienie zastępczej opieki rodzinnej, upowszechnienie informacji o przysługujących prawach i uprawnieniach oraz tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych.

Strategia Rozwoju Gminy Rędziny jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i kierunki polityki rozwoju gminy. Na podstawie raportu o stanie gminy, zawierającego dane charakteryzujące zmiany i tendencje w głównych obszarach życia społeczno-gospodarczego, identyfikacji mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją, sformułowano wizję gminy („Rędziny gminą nowoczesną, bogatą, bezpieczną, przyjazną ludziom tworzącą warunki rozwoju społeczeństwa i zapewniającą miejsca pracy, o uporządkowanej przestrzeni gwarantującej wysokiej jakości warunki życia, oraz sprzyjającą rozwojowi przedsiębiorczości, ze sprawną i kompetentną administracją samorządową, znakomitym systemem edukacyjnym, bardzo dobrą opieką medyczną i bogatą ofertą kulturalną”) i misję gminy („Stworzenie środowiska przyjaznego dla swoich mieszkańców oraz podniesienie poziomu ich życia do przeciętnego standardu europejskiego przez zapewnienie stałego zrównoważonego rozwoju opartego na solidnej bazie gospodarczej oraz przy wykorzystaniu wiedzy, umiejętności i talentów ludzi”) oraz wyznaczono 5 strategicznych celów rozwoju gminy: 1. Stymulowanie rozwoju lokalnego sektora gospodarczego w celu zwiększenia dochodów mieszkańców i budżetu gminy oparte na wykorzystaniu szans wynikających z korzystnego położenia gminy oraz posiadanym potencjale gospodarczym, 2. Stworzenie przyjaznych warunków do życia oraz wypracowanie pozytywnego wizerunku gminy jako gminy nowoczesnej, sprawnie zarządzanej, bezpiecznej, 3. Działanie w zakresie wzrostu aktywności gospodarczej i jej efektywności zwłaszcza w sferze pozarolniczej, 4. Kształtowanie stosunków partnerstwa z podmiotami i jednostkami wewnątrz społeczności lokalnej i w jej otoczeniu, 5. Podnoszenie poziomu edukacji na miarę aspiracji młodego pokolenia i wyzwań cywilizacyjnych przyszłości.

W ramach ww. celów określono m.in. takie kierunki działania odnoszące się do problematyki społecznej, jak: przeznaczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową i działalność produkcyjną, tworzenie warunków do rozwoju drobnego przetwórstwa, handlu i usług oraz nieuciążliwego przemysłu, uwolnienie terenów w obrębie lotniska i terenów przyległych i wykorzystanie ich jako terenów przemysłowych położonych bezpośrednio przy węźle autostradowym, opracowanie i wdrożenie systemu ulg i preferencji finansowych dla podmiotów inwestujących na terenie gminy, utworzenie Ośrodka Sportu i Rekreacji przy Gimnazjum w Rędzinach z halą sportową i pływalnią, zagospodarowanie terenu wokół stawów w Madalinie i Rędzinach Okupnikach jako miejsc wypoczynku, budowa placów zabaw dla dzieci oraz ścieżek rowerowych, wspieranie działalności klubów sportowych oraz Gminnego Ośrodka Kultury, rozszerzenie i poprawa jakości oferty dydaktyczno-wychowawczej szkół, utworzenie gminnego funduszu stypendialnego, utworzenie Komisariatu Policji w gminie, budowanie chodników wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu samochodowego na terenach zabudowanych, organizowanie i urządzanie parkingów, rozwijanie budownictwa socjalnego, prowadzenie prorozwojowej polityki podatkowej, zagospodarowanie na cele produkcyjno-dystrybucyjne węzła autostradowego, utworzenie giełdy towarowo-warzywnej na terenach niewykorzystanych pod realizację lotniska w Kościelcu, podejmowanie działań na rzecz integracji wsi (turnieje, konkursy, festyny), zorganizowanie Klubu Przedsiębiorcy, aktywizacja działalności sołectw, promowanie gminy na targach i wystawach, zwiększenie poziomu identyfikacji mieszkańców z gminą, stałe podnoszenie standardu funkcjonowania placówek oświatowych przez wzmocnienie i unowocześnienie ich bazy dydaktycznej, opracowanie i wdrożenie systemu motywacji dla nauczycieli sprzyjającego stałemu podnoszeniu poziomu kształcenia i wzbogacaniu oferty edukacyjnej szkół, zwiększanie bazy materialnej szkół, rozszerzenie współpracy szkół i rodziców oraz utworzenie ośrodka szkoleniowego.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Rędziny są gminą wiejską, położoną w województwie śląskim, w powiecie częstochowskim. Od zachodu sąsiadują z Częstochową, od północy z gminą Mykanów, od wschodu z gminą Kłomnice, a od południa z gminą Mstów.

Gmina zajmuje powierzchnię 41,4 km², a w jej skład wchodzi 7 miejscowości (Rędziny, Rudniki, Marianka Rędzińska, Konin, Kościelec, Madalin, Karolina) tworzących 8 sołectw: Kościelec, Konin, Marianka Rędzińska, Rudniki, Rędziny Okupniki, Rędziny Wyrazów, Rędziny Kolonia i Rędziny Osiedle.

Gmina położona jest na północnym krańcu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, w pośrednim sąsiedztwie terenów o uznanych walorach rekreacyjno-turystycznych, jak: Mstów, Olsztyn i Gidle znanych z malowniczych krajobrazów, ruin zamków obronnych, klasztorów i licznych jaskiń.

Przeważającą część gminy zajmują gospodarstwa i działki rolne. Lasy porastają niespełna 2% jej powierzchni. Walorem krajobrazowym gminy jest znajdująca się na terenie nieczynnego kamieniołomu w Rudnikach Jaskinia Szmaragdowa. Jej największymi atrakcjami są podziemne jezioro o znacznych rozmiarach oraz urozmaicone licznymi skamieniałościami korytarze. Jaskinia nie jest udostępniona do zwiedzania ze względu na wąski i niebezpieczny szyb.

Historia Rędzin sięga wczesnego średniowiecza. Z 1220 roku, z dokumentu biskupa krakowskiego Iwo Odrowąża, pochodzi pierwsza wzmianka o miejscowości Randziny zobowiązanej do składania dziesięcin na rzecz klasztoru kanoników w Mstowie. Źródła podają, że w 1490 roku Rędziny należały do starostwa olsztyńskiego, a w 1581 roku były wsią szlachecką posiadającą dziesięć i pół łana kmiecego oraz dziesięciu komorników. W 1784 roku właścicielem jednej części Rędzin był Jan Kanty Marchocki, chorąży smoleński, komisarz cywilno-wojskowy, natomiast druga część była w rękach Bogumiła Małuskiego, cześnikowicza smoleńskiego. W latach 1793-1807 Rędziny wchodziły w skład Królestwa Polskiego.

W 1858 roku w miejscowości Rudniki powstały piece wapienne (tzw. wapienniki) i uruchomiono pierwszy zakład produkcyjny. Po nim, w latach 70-tych XIX wieku, wybudowano kolejne piece, a wkrótce obok zakładów wyrosła znaczna osada fabryczna. Na przełomie XIX i XX wieku funkcjonowała cementownia „Jakub”, a w 1923 roku miejscowe, niewielkie wapienniki połączyły się w Zakłady Wapienne „Wapnorud”. Obecnie w Rudnikach nadal czynna jest cementownia i działają Zakłady Chemiczne „Rudniki”.

Rozwój szkolnictwa w gminie Rędziny datuje się od 1864 roku, kiedy to powstała pierwsza szkoła gminna. Do 1905 roku mieściła się ona w drewnianym budynku krytym słomą, zaś na przełomie lat 1906/1907 oddano do użytku nowy, murowany budynek. W szkole była tylko jedna klasa i uczęszczali do niej dzieci z terenu całej ówczesnej gminy. Wybuch I wojny światowej położył kres realizacji planów związanych z rozwojem szkolnictwa na terenie gminy. Dwuklasowa szkoła powszechna powstała w Rędzinach po I wojnie światowej, a przed wybuchem drugiej przekształciła się w pięcioklasową. W latach międzywojennych Rędziny będące siedzibą urzędu gminy dysponowały szkołą powszechną i urzędem pocztowym. Podczas II wojny światowej na terenie Rędzin funkcjonowało tajne nauczanie.

W latach 1954-1972 Rędziny istniały jako gromada – najmniejsza jednostka administracyjna ówczesnego podziału terytorialnego. Gminę Rędziny w powiecie częstochowskim reaktywowano 1 stycznia 1973 roku.

Na terenie gminy znajduje się kilka, wartych zobaczenia obiektów zabytkowych. Do najważniejszych z nich należą: neogotycki kościół parafialny wybudowany w latach 1897-1901, konsekrowany w 1903 roku wraz z budynkiem plebanii z 1907 roku w Rędzinach; kaplica z końca XIX wieku wybudowana na miejscu cudownego źródła leczącego choroby oczu, cmentarz z ogrodzeniem z końca XIX wieku, domy mieszkalne i młyn z końca XIX i początku XX wieku w Rędzinach; zespół dworski z drugiej połowy XIX wieku (obecnie mieści się w nim przedszkole) i pozostałości parku w Kościelcu; pozostałości zespołu dworskiego w Koninie, w skład których wchodzi park i suszarnia lnu z drugiej połowy XIX wieku oraz szkoła z 1892 roku.

2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Przez teren gminy Rędziny przebiegają droga krajowa nr 1 Warszawa – Katowice oraz droga krajowa nr 91 Częstochowa – Piotrków Trybunalski. Sieć drogową w gminie uzupełniają drogi powiatowe i gminne. Łączna długość dróg powiatowych wynosi 16,47 km, a dróg gminnych ok. 50 km. Siedziba gminy – miejscowość Rędziny leży w odległości 12 km od Częstochowy, 86 km od Katowic, 115 km od Kielc i 116 km od Łodzi.

Przez obszar gminy biegną również dwie linie kolejowe: Warszawsko-Wiedeńska (z przystankiem kolejowym w Rudnikach) oraz linia Chorzew Siemkowice – Wyczerpy (na terenie gminy nie ma przystanku kolejowego). Ponadto w miejscowości Kościelec znajduje się lądowisko Częstochowa – Rudniki.

Rędziny jest jedną z nielicznych gmin wiejskich w Polsce, posiadającą własną komunikację autobusową. Gminny Zakład Komunikacyjny w Rędzinach jako zakład budżetowy gminy dysponuje 10 autobusami, które obsługują obecnie trzy linie łączące Rędziny z Częstochową: „R” – na trasie Częstochowa – Rędziny – Rudniki – Konin, „Rk” – na trasie Częstochowa – Rędziny – Rudniki – Kościelec – Karolina, „Rm” – na trasie Częstochowa – Rędziny – Marianka Rędzińska. Zakład zabezpiecza również przewozy szkolne dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych zlokalizowanych w gminie oraz organizuje przewóz mieszkańców do pobliskiej gminy Mstów w dzień Wszystkich Świętych.

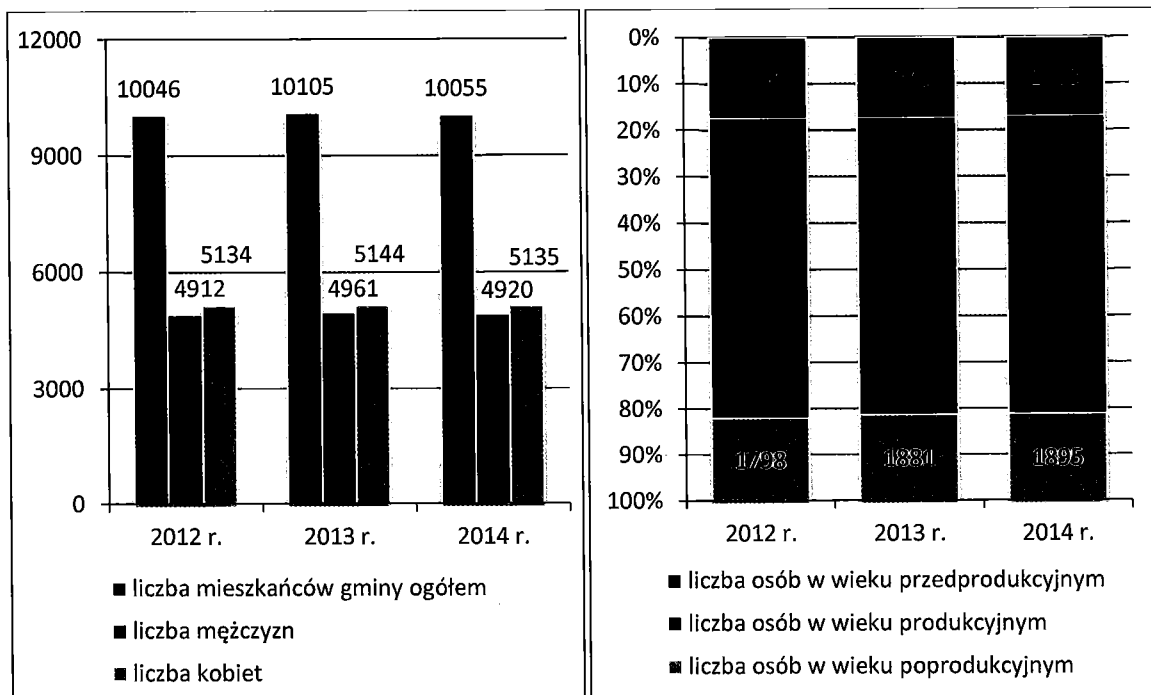
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2012-2014 liczba ludności gminy Rędziny utrzymywała się na zbliżonym poziomie (10.046 w 2012 r., 10.105 w 2013 r., 10.055 w 2014 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród ogółu ludności gminy stanowiły kobiety (51,1% w 2012 r., 50,9% w 2013 r. i 51% w 2014 r.).

W analizowanym okresie systematycznie zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, rosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

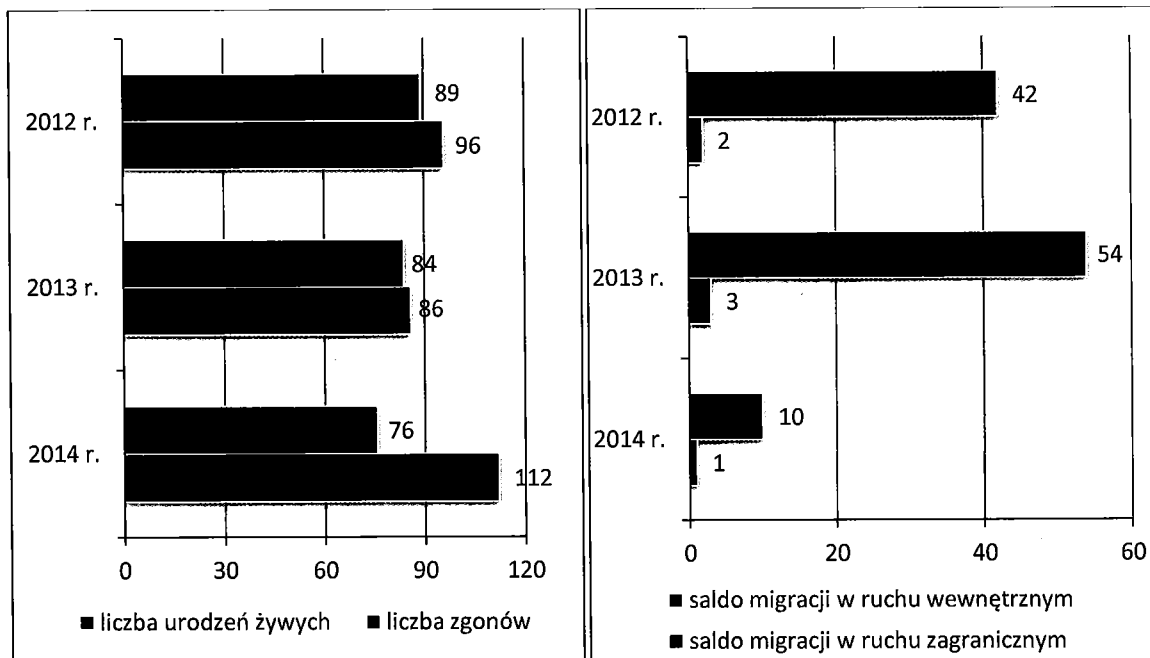
Dane szczegółowe dotyczące liczby ludności gminy oraz jej ruchu naturalnego i migracyjnego przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2012-2014

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Spadek liczby dzieci i młodzieży mógł wynikać zarówno z malejącej dzietności rodzin, o czym świadczy spadająca liczba urodzeń żywych (z 89 w 2012 r. do 76 w 2014 r.), jak i przejścia do grona osób w wieku produkcyjnym większej od liczby urodzeń żywych liczby osób będących dotychczas w wieku przedprodukcyjnym.

Utrzymująca się na zbliżonym poziomie liczba mieszkańców gminy była z kolei efektem dodatniego salda migracji odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym (+44 w 2012 r., +57 w 2013 r., +11 w 2014 r.), które równoważyło niekorzystny przyrost naturalny (-7 w 2012 r., -2 w 2013 r., -36 w 2014 r.).

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy podkreślić, iż mimo stabilnej liczby mieszkańców, jest ona zdecydowanie niekorzystna, o czym świadczy udział ludności w poszczególnych grupach ekonomicznych. W latach 2012-2014 odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym zmniejszył się z odpowiednio 17,5 i 64,6% w 2012 roku do 16,9 i 64,2% w 2014 roku, a udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z 17,9% w 2012 roku do 18,8% w 2014 r. Zmiany te wskazują na postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba mieszkań w gminie Rędziny zwiększała się z roku na rok (z 3.062 w 2012 r. do 3.110 w 2014 r.). Z kolei z danych Urzędu Gminy w Rędzinach wynika, że w analizowanym okresie liczba mieszkań będących w zasobach gminy spadała (z 80 w 2012 r. do 73 w 2014 r.). W zasobach komunalnych gminy nie było mieszkań socjalnych.

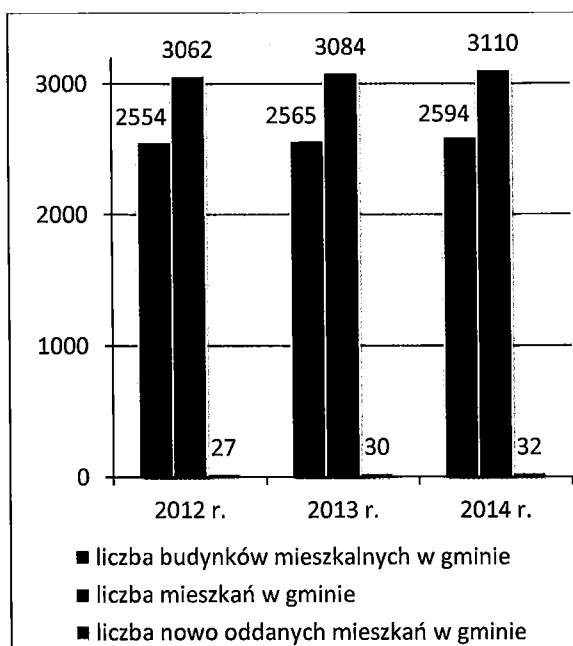
W latach 2012-2014 liczba osób oczekujących na mieszkanie komunalne z zasobów gminy spadała z roku na rok: w 2012 roku wyniosła 11, rok później 5, a w 2014 roku 3. Rok 2014 przyniósł natomiast zasadniczą zmianę w zapotrzebowaniu na mieszkanie socjalne; o ile w latach 2012-2013 nie było żadnych wniosków o przydział takiego lokum, o tyle w 2014 roku było ich aż 21. Warto także dodać, że w 2013 roku 1 osoba posiadała wyrok eksmisyjny bez wskazania lokalu socjalnego, a w 2014 roku 2 osoby.

W latach 2012-2014 liczba nowo oddanych mieszkań w gminie nieznacznie zwiększała się (27 w 2012 r., 30 w 2013 r. i 32 w 2014 r.). Łączna liczba dostępnych w nich izb oraz

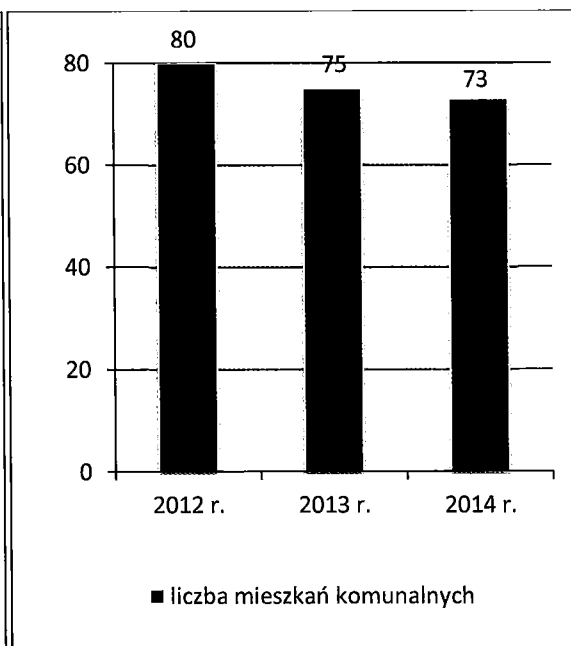
powierzchnia użytkowa wyniosła odpowiednio 152 i 4.098 m² w 2012 roku, 160 i 4.393 m² w 2013 roku oraz 182 i 4.821 m² w 2014 roku. Wśród nowo oddanych mieszkań w gminie nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2012-2014

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Gminy Rędziny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2013 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Najlepiej wyglądała sytuacja z dostępem do sieci wodociągowej, do której podłączonych było 95,6% mieszkań. Ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 90,1 i 87,6% mieszkań, a do centralnego ogrzewania dostęp miało 82,1% mieszkań. Z kolei do gazu sieciowego podłączonych było 51% mieszkań.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane

w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Urząd Gminy Rędziny. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	38	27	32
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	398	372	317
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	45.556	38.530	34.542

Źródło danych: Urząd Gminy Rędziny.

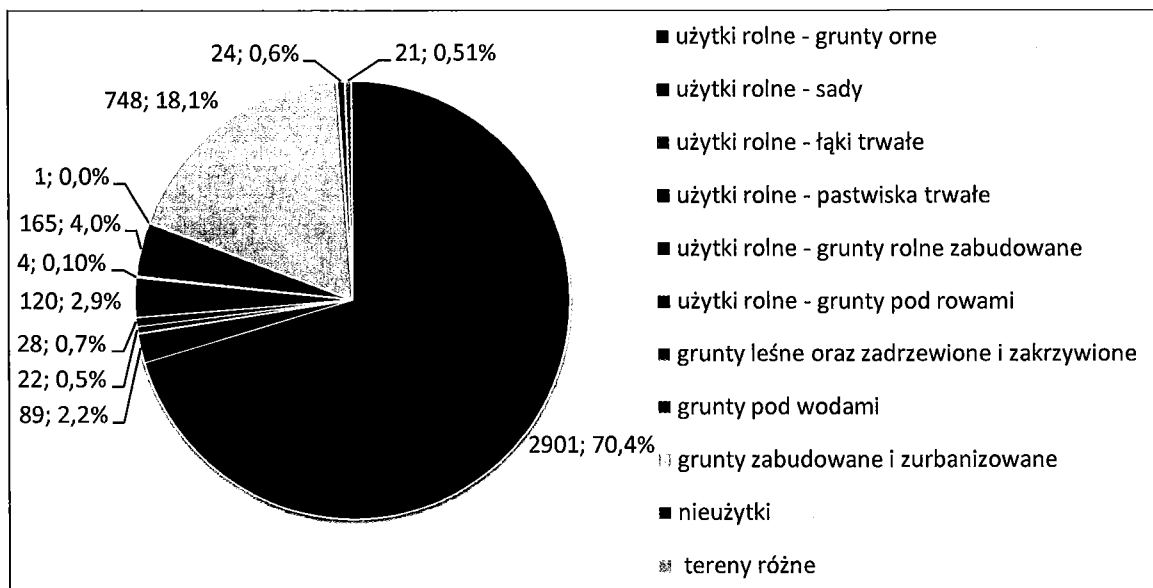
W latach 2012-2014 liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe, ulegała wahaniom (38 w 2012 r., 27 w 2013 r., 32 w 2014 r.), natomiast liczba przyznanych dodatków spadała z roku na rok (z 398 w 2012 r. do 317 w 2014 r.), podobnie jak wysokość kwot wydatkowanych na realizację tego zadania (z 45.556 zł w 2012 r. do 34.542 zł w 2014 r.). Prognozuje się, że po kolejnym wzroście kryterium dochodowego w marcu 2015 roku, liczba gospodarstw domowych objętych wsparciem w formie dodatków mieszkaniowych pozostanie na poziomie z roku 2014.

Warto dodać, iż w 2014 roku 4 gospodarstwa domowe w gminie otrzymały dodatki energetyczne na łączną kwotę 182 zł. Ta forma pomocy udzielana jest najuboższym najemcom mieszkań, którzy pobierają dodatek mieszkaniowy i mają problem z uiszczaniem opłat za energię.

4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Rędziny ma charakter przemysłowo-rolniczy, o czym świadczy zarówno obecność dużych zakładów przemysłowych, jak i znaczny areał użytków rolnych. Rolę rolnictwa w gospodarce gminy obrazuje sposób wykorzystania gruntów, gdzie ponad 76,7% zajmują użytki rolne, w tym 70,4% grunty orne. Lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują jedynie 4% powierzchni gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie w 2014 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na terenie gminy Rędziny dominują gleby średniej jakości, głównie IV i V klasy bonitacyjnej. Wiele użytków rolnych leży odłogiem, co wpływa na degradację gleb i zaniżanie ich wartości użytkowej.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 1.515 gospodarstw, z czego 818 prowadziło działalność rolniczą. Gospodarstwa rolne charakteryzowały się małym i bardzo małym arealem – wśród nich było 396 gospodarstw o powierzchni do 1 ha, 355 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha, 41 gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha, 12 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 14 gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

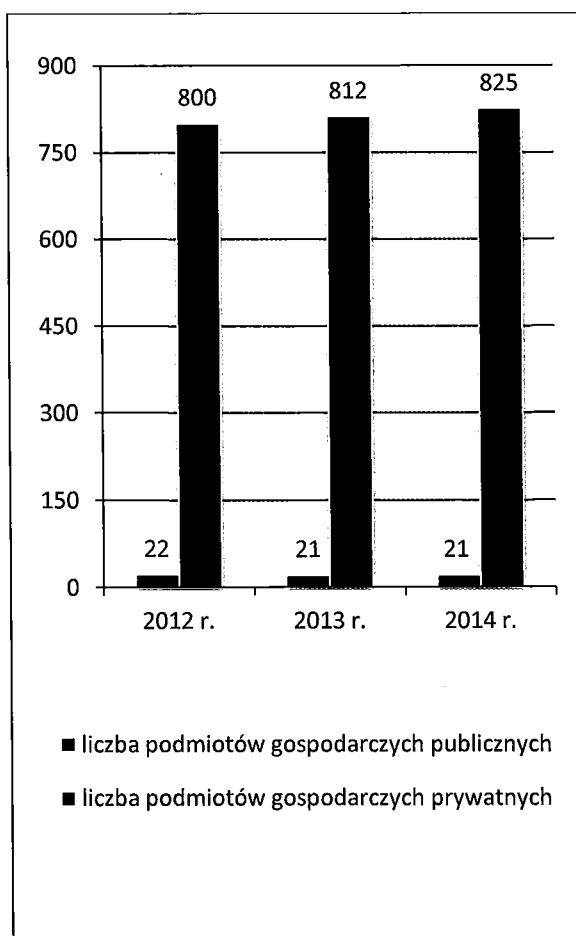
Pod zasiewami było ponad połowa gospodarstw prowadzących działalność rolniczą (414), a w strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowały się 363 gospodarstwa) i ziemniaki (163 gospodarstwa). Ponadto w 25 gospodarstwach uprawiano uprawy przemysłowe, a w 22 gospodarstwach rzepak i rzepik.

Spośród wszystkich gospodarstw w gminie, 229 gospodarstw utrzymywało zwierzęta gospodarskie. Większość z nich (171) zajmowało się hodowlą drobiu (łącznie 5013 sztuk), 23 gospodarstwa hodowały bydło (71), 19 trzodę chlewną (532), a 6 konie (36).

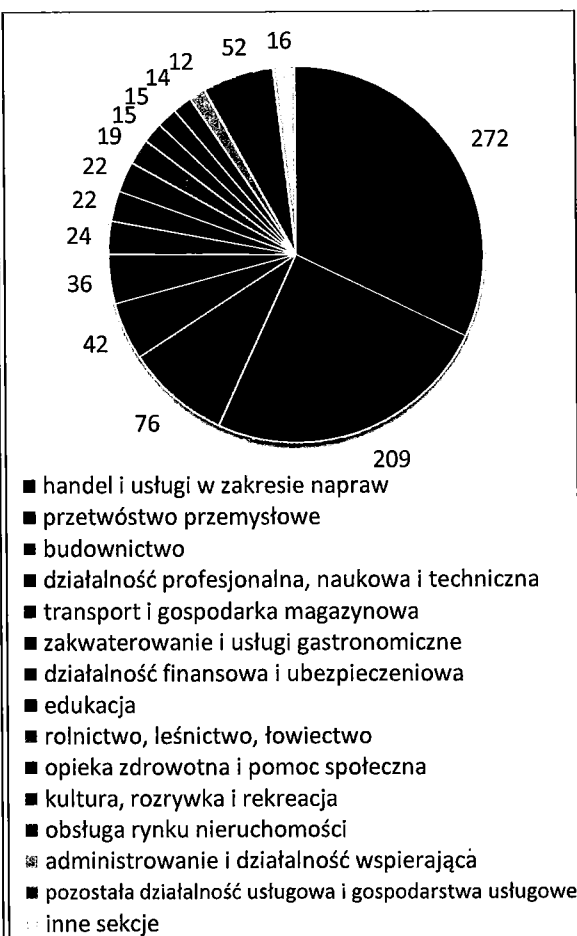
W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (822 w 2012 r., 833 w 2013 r., 846 w 2014 r.). Zdecydowana

większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (800 w 2012 r., 812 w 2013 r., 825 w 2014 r.). Dominującymi rodzajami działalności gospodarczej były handel i usługi w zakresie napraw (272 podmioty) oraz przetwórstwo przemysłowe (209). Duże znaczenie miało także budownictwo (76). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 roku

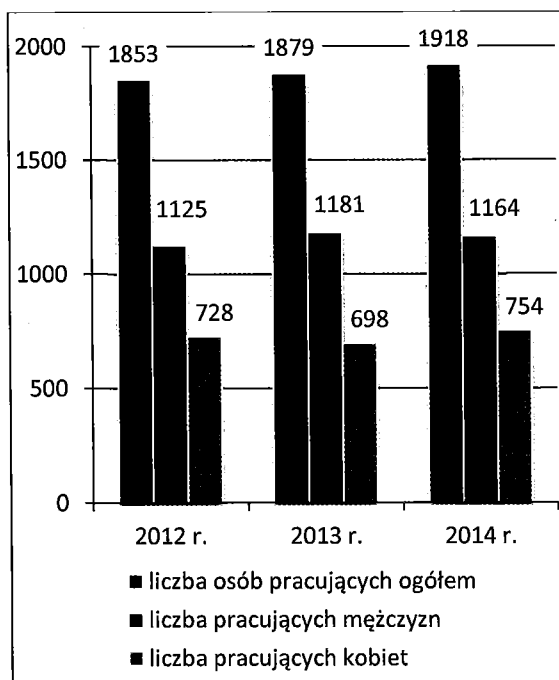
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Podmioty gospodarcze działające w gminie są różnorodne pod względem wielkości: od dużych zakładów przemysłowych, takich jak CEMEX Polska Sp. z o.o., Cementownia Rudniki produkująca cement oraz Zakłady Chemiczne „Rudniki” S.A. produkujące krzemiany wykorzystywane w branży chemicznej i budowlanej, do małych firm rodzinnych działających w różnych dziedzinach gospodarki. Wśród mniejszych firm dominują zakłady wytwarzające obuwie oraz akcesoria do ich produkcji, a także przedsiębiorstwa produkujące makaron.

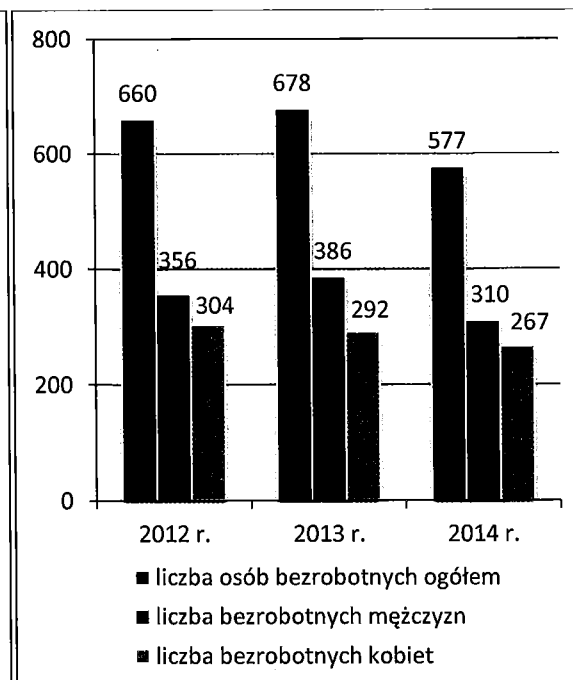
Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie, w latach 2012-2014 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Rędziny zwiększała się z roku na rok (z 1.853 w 2012 r. do 1.918 w 2014 r.), znacznym wahaniom ulegała natomiast liczba osób bezrobotnych (600 w 2012 r., 678 w 2013 r., 577 w 2014 r.). Wśród osób poszukujących pracy zdecydowaną większość stanowili mężczyźni, ale ich udział z roku na rok zmniejszał się (59,3% w 2012 r., 56,9% w 2013 r. 53,7% w 2014 r.).

W 2014 roku udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niższy niż w latach 2012-2013. W 2012 roku wyniósł on 10,2%, rok później osiągnął poziom 10,5%, a w 2014 roku spadł do 8,9%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2012-2014*

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2012-2014

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

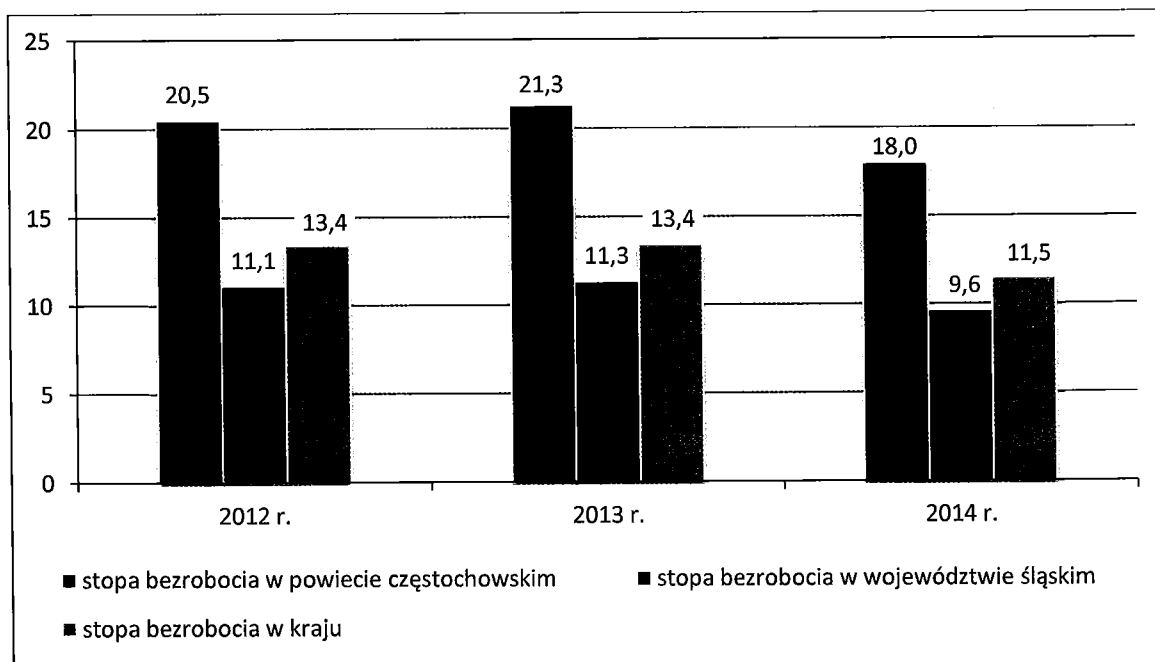
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

Spadek liczby osób bezrobotnych w gminie w 2014 roku mógł być efektem wprowadzenia profilowania osób pozostających bez pracy w zależności od gotowości do podjęcia zatrudnienia. Z tego powodu wiele osób, które dotychczas rejestrowały się w Urzędzie Pracy tylko po to, by podlegać ubezpieczeniu zdrowotnemu, straciło status osoby bezrobotnej.

Na uwagę zasługuje również duża różnica pomiędzy liczbą posiadających zatrudnienie mężczyzn i kobiet. Udział kobiet w ogólnej liczbie osób pracujących w kolejnych latach nie przekraczał 40% (39,2% w 2012 r., 37,1% w 2013 r., 39,3% w 2014 r.). Dysproporcje te mogą wynikać z charakteru dostępnych w gminie stanowisk pracy, głównie w przemyśle, a zatem dedykowanych raczej mężczyznom.

W latach 2012-2014 stopa bezrobocia w powiecie częstochowskim była znacznie wyższa niż w województwie śląskim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie częstochowskim, w województwie śląskim i w kraju w latach 2012-2014 (w %)

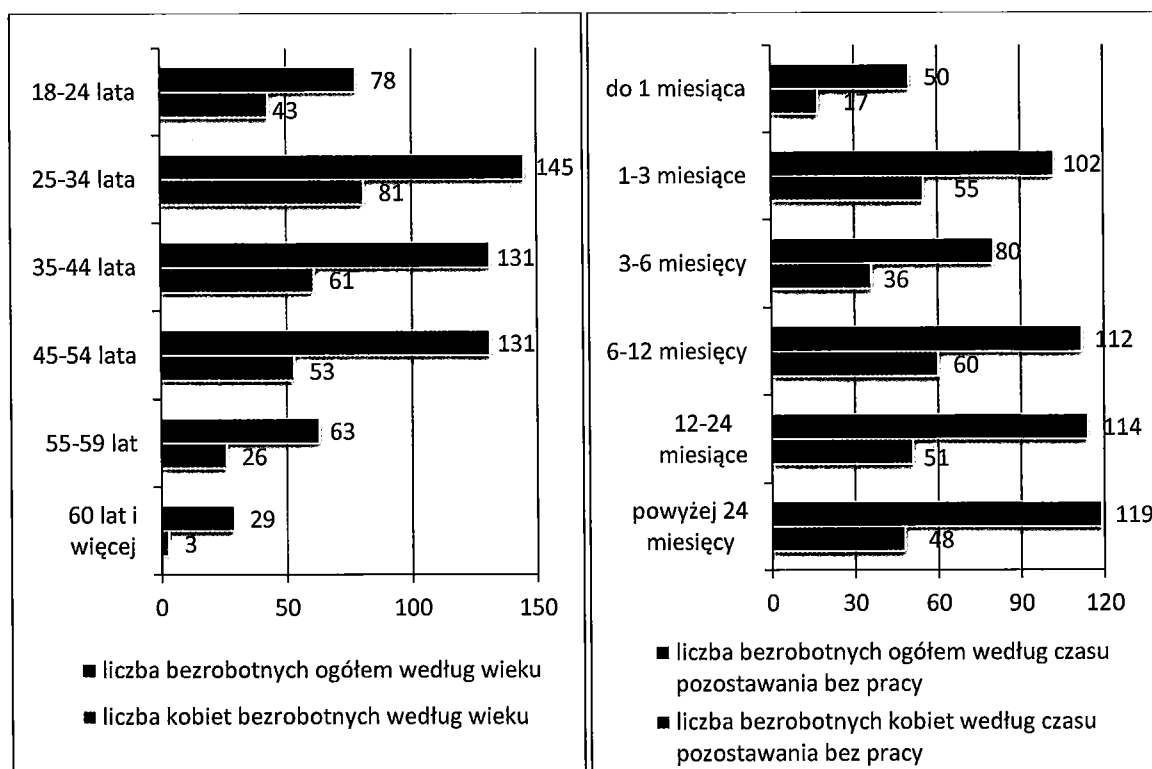
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

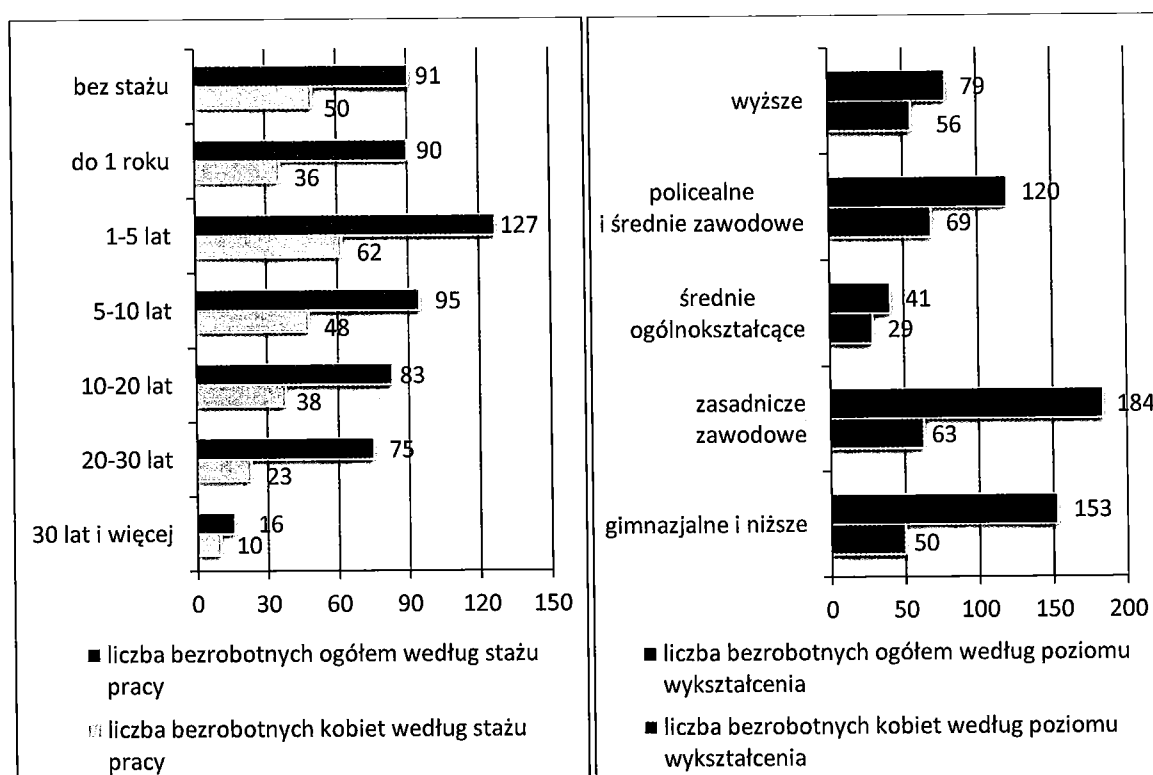
Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode, w wieku 18-34 lata (łącznie 223 osoby), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, 12 miesięcy i więcej (w sumie 233 osoby), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (127 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym (337 osób)

Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 25-34 lata (55,8%) i 18-24 lata (55,1%), pozostających bez pracy 6-12 miesięcy (53,5%), ze stażem pracy powyżej 30 lat (62,5%), a także z wykształceniem wyższym (70,8%) oraz średnim ogólnokształcącym (70,7%).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Częstochowie.

Podsumowując sytuację na lokalnym rynku pracy, należy zwrócić uwagę na wzrost w ostatnich latach liczby pracujących oraz spadek w 2014 roku liczby bezrobotnych. Na terenie gminy istnieją duże zakłady przemysłowe i wiele podmiotów usługowych, niemniej ich potencjał, z uwagi na dużą konkurencję, brak rynków zbytu i niedostatek środków na uzbrojenie terenów przemysłowych, nie jest do końca wykorzystany. Niewykorzystany pozostaje również potencjał rolniczy gminy, w której jest nie tylko znaczny udział użytków rolnych, ale również bogate zaplecze sprzętowe do obsługi rolnictwa.

Analizując sytuację osób pozostających bez zatrudnienia należy zwrócić uwagę na trzy wybrane kwestie. Pierwsza dotyczy podniesienia poziomu kultury rolnej w gminie, edukowania i informowania o możliwościach specjalizacji gospodarstw oraz pozyskania środków z funduszy europejskich. Zasadna byłaby pomoc gminy w powstaniu giełdy towarowej, rozwoju przetwórstwa owocowo-warzywnego i stymulacja procesu scalania gruntów rozdrobnionych gospodarstw.

Druga kwestia wiąże się z potrzebą tworzenia warunków do rozwoju dla już działających podmiotów gospodarczych, m.in. poprzez wykorzystanie potencjału istniejącego w gminie lotniska.

Wreszcie trzecia kwestia odnosi się do procesu aktywizacji bezrobotnych i konieczności zwrócenia szczególnej uwagi na kobiety, którym należy dać możliwość zdobycia nowych umiejętności zawodowych, przekwalifikowania się, m.in. poprzez zapewnienie dostępu do kursów i szkoleń odpowiadających na aktualne zapotrzebowanie rynku pracy.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Rędziny funkcjonowały 4 przedszkola, 5 szkół podstawowych i 2 gimnazja. Na jej terenie nie ma natomiast żłobka, co powoduje, że nie są zaspokajane potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

Dane szczegółowe temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminne Przedszkole Publiczne im. Jana Brzechwy w Rędzinach	ul. Wolności 126, 42-242 Rędziny
2.	Gminne Przedszkole Publiczne w Rędzinach Osiedlu	ul. Broniewskiego 7, 42-242 Rędziny
3.	Gminne Przedszkole w Kościelcu	ul. Wolności 90, Kościelec, 42-240 Rudniki
4.	Szkoła Podstawowa im. Gustawa Morcinka w Rędzinach	ul. Szkolna 7, 42-242 Rędziny
5.	Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kościelcu	Kościelec, ul. Wolności 93, 42-240 Rudniki
6.	Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Koninie	ul. Szkolna 37, Konin, 42-240 Rudniki
7.	Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Pułaskiego w Rędzinach Osiedlu	ul. Działkowiczów 3, 42-242 Rędziny
8.	Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Pawła II w Rudnikach	ul. Szkolna 11, 42-240 Rudniki
9.	Gimnazjum im. Armii Krajowej w Rędzinach	ul. Działkowiczów 20, 42-242 Rędziny

Źródło danych: Urząd Gminy Rędziny.

Placówki oświatowe w gminie wyposażone są w sprzęt komputerowy, a infrastruktura oświatowa jest remontowana i modernizowana w miarę posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Placówki zapewniają dzieciom i uczniom dostęp do świetlicy i boisk oraz zajęcia pozalekcyjne. W Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Rudnikach są to m.in. dodatkowe zajęcia dydaktyczne oraz wychowawczo-opiekuńcze, zajęcia wyrównawcze i rozwojowe oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczna. Uczniowie aktywnie uczestniczą w akcjach ogólnopolskich: Góra Grosza, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Bezpieczny Internet, Światowy Dzień AIDS, obchody Dnia Praw Człowieka, Dzień Ziemi i Sprzątanie Świata. W placówce działa szkolny teatr „Maska” oraz szkolny wolontariat.

Placówki oświatowe w gminie uczestniczą w projektach i programach mających na celu rozwijanie zainteresowań i umiejętności uczniów, wyrównywanie ich szans edukacyjnych oraz upowszechnianie innowacyjnych metod nauczania. I tak np. uczniowie Gimnazjum im. Armii Krajowej w Rędzinach uczestniczyli w unijnym projekcie „Edukacja Młodego Pokolenia”, w ramach którego organizowane były zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z przedmiotów humanistycznych i matematyczno-przyrodniczych, a także zajęcia dodatkowe mające na celu rozwój zainteresowań uczniów oraz przygotowanie ich do pracy i życia w warunkach gospodarki rynkowej i kształtowanie postawy przedsiębiorczej.

Szkoła Podstawowa w Rędzinach Osiedlu realizowała natomiast objęty patronatem Ministra Edukacji Narodowej we współpracy z Ministrem Cyfryzacji program „Cyfrowa Szkoła”. Funkcjonuje on w czterech obszarach: e-uczeń, e-szkoła, e-nauczyciel, e-zasoby edukacyjne i umożliwia pracę z wykorzystaniem nowoczesnych technologii. W ramach tego programu szkoła otrzymała sprzęt wartości 83.177,52 zł (przy wkładzie własnym gminy w wysokości 16.636,52 zł), m.in.: notebooki, projektor multimedialny sufitowy, drukarkę, ekran ścienny, głośniki, router, tablicę interaktywną i wizualizer.

Szkoły realizują również programy profilaktyczne i biorą udział w przedsięwzięciach prozdrowotnych. W Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Rudnikach są to akcje pn. „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Mleko w szkole”.

6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Główną instytucją prowadzącą działalność kulturalną w gminie jest Gminny Ośrodek Kultury w Rędzinach, w strukturach którego działa Gminna Biblioteka Publiczna w Rędzinach. Ośrodek posiada filię w Mariance Rędzińskiej i w Rudnikach oraz Bibliotekę w Kościelcu i Rudnikach. Celem działania GOK-u jest m.in. rozbudzenie zainteresowań i potrzeb kulturalno-oświatowych, upowszechnianie dóbr kultury, inspirowanie i rozwijanie amatorskiej twórczości artystycznej, organizowanie imprez kulturalnych, wycieczek i rajdów, a także gromadzenie, udostępnianie i opracowywanie materiałów bibliotecznych, jak również popularyzacja książek i czytelnictwa.

W ramach prowadzonej działalności Ośrodek organizuje zajęcia plastyczne, taneczne, kulinarne, informatyczne, modelarskie i sportowe, m.in. aerobik, jogę i karate. W placówce działają sekcja szachowa i studio piosenki, prowadzone są nauka gry na gitarze i keyboardzie oraz zajęcia z robótek ręcznych. Ośrodek specjalizuje się w organizowaniu konkursów dla dzieci i młodzieży polegających na rywalizacji międzyszkolnej w turniejach recytatorskich, muzycznych, plastycznych, pisarskich i wiedzy historycznej. Ofertę GOK-u uzupełniają warsztaty: decoupage, florystyczne, tworzenia biżuterii, filcowania oraz wystawy artystyczne, m.in. pn. „Góry w obiektywie”, „Szata jaskiń w obiektywie i w grafice”, „Obrazy haftowane”.

Działalność kulturalną w gminie prowadzi również Świetlica w Mariance Rędzińskiej, która jest filią Ośrodka Kultury. W placówce organizowane są zajęcia dla dzieci i młodzieży, m.in. kółko plastyczne, odbywają się zajęcia świetlicowe i dyskoteki, dostępny jest stół do tenisa i piłkarzyki.

Przy Gminnym Ośrodku Kultury działają zespoły ludowe: mający w swoim repertuarze stare pieśni ludowe Zespół Śpiewaczy „Kościelanki” z Kościelca oraz specjalizujący się w pieśniach biesiadnych Zespół „Jarzębiny”.

Działająca w strukturach GOK-u Biblioteka Publiczna i jej filie dysponują zróżnicowanym, regularnie uzupełnianym księgozbiorem. Na koniec 2014 roku księgozbiór Biblioteki liczył 28.806 woluminów (w roku tym poszerzono go o 1.354 woluminy o wartości 27.480 zł). W analizowanym roku Bibliotekę i jej filie odwiedziło łącznie 11.737 czytelników, w tym wypożyczalnię – 9.336 czytelników, a czytelnię i czytelnię internetową – 1.406

czytelników. Bibliotekę odwiedzali również uczestnicy spotkań autorskich, konkursów, lekcji bibliotecznych itp.

W 2014 roku, w ramach Filmowej Wielkanocy Biblioteka zorganizowała projekcje filmowe dla 180 widzów. Placówka organizuje także Noce z Książką, mające każdorazowo inny motyw przewodni, np. Detektywi, Andrzejkowe zabawy, Podróże z bajką oraz konkursy: recytatorskie i literackie. Warto dodać, że przy Gminnej Bibliotece Publicznej w Rędzinach działa klub literacki „Akapit”.

Ważny kierunek działalności Gminnego Ośrodka Kultury w Rędzinach zajmuje organizacja imprez rozrywkowych i kulturalnych, m.in. Festynu rodzinnego „Barwy Lata”. W organizację życia kulturalnego w gminie aktywnie włączają się także organizacje sportowe i społeczne. Klub Sportowy „Lotnik” Kościelec jest organizatorem dorocznego Festynu Rodzinnego w Kościelcu, a członkinie Zespołu Śpiewaczego „Kościelanki” przygotowują co roku „Święto plonów”, natomiast w Sali widowiskowej Gminnego Ośrodka Kultury w Rędzinach odbywają się wigilijne spotkania członków rędzińskiego Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminny Ośrodek Kultury w Rędzinach	ul. Mickiewicza 7, 42-242 Rędziny
	w tym: Gminna Biblioteka Publiczna w Rędzinach	
2.	Świetlica w Mariance Rędzińskiej	ul. Srebrna 17, 42-242 Marianka Rędzińska
3.	Filia Biblioteki Publicznej w Rudnikach	ul. Ogrodowa 10, 42-240 Rudniki
4.	Filia Biblioteki Publicznej w Kościelcu	ul. Wolności 98, 42-240 Rudniki

Źródło danych: Urząd Gminy Rędziny.

Gminny Ośrodek Kultury w Rędzinach aktywnie aplikuje o środki unijne. W latach 2010-2014 pozyskał 360 tys. zł, w tym 160 tys. na inwestycje oraz 200 tys. na działalność merytoryczną. W analizowanym okresie środki te wykorzystano m.in. na modernizację pomieszczeń Biblioteki, modernizację filii GOK-u w Mariance Rędzińskiej, a także na organizację warsztatów artystycznych, organizację imprez bożonarodzeniowych pod hasłem „Pamiętajmy o tradycji”, cykl turniejów szachowych oraz popularyzację modelarstwa.

Zakres działalności sportowej na terenie gminy Rędziny wyznaczają zespoły i kluby sportowe: Gminny Klub Sportowy „Unia” Rędziny, Klub Sportowy „Lotnik” Kościelec i Klub Sportowy „Corona” Rudniki. „Unia” i „Lotnik” to kluby piłkarskie rywalizujące w rozgrywkach lig regionalnych, natomiast „Corona” prowadzi zajęcia dla dzieci i młodzieży z gminy w dwóch dyscyplinach sportowych – piłce siatkowej i tenisie stołowym.

Od 2006 roku w Rędzinach znajduje się Gminna Hala Sportowa dysponująca pełnowymiarowym boiskiem do gry w piłkę ręczną, siatkówkę i koszykówkę oraz widownią na 180 osób. Obiekt posiada własną siłownię, saunę oraz salę konferencyjną. Przy jego budowie zastosowano nowoczesne rozwiązania technologiczne, m.in. kolektory słoneczne. Hala wykorzystywana jest także do organizacji imprez, zarówno sportowych, jak i kulturalnych oraz okolicznościowych. W obiekcie co roku rywalizują tancerze z całego kraju uczestniczący w Ogólnopolskim Turnieju Tańca Towarzyskiego o Puchar Gminy Rędziny. Tam także Gminny Ośrodek Kultury w Rędzinach organizuje okolicznościowe imprezy kulturalne, np. kiermasze bożonarodzeniowe czy dziecięce turnieje dzikich drużyn piłkarskich.

Kolejnym obiektem sportowym w gminie jest kompleks boisk „Orlik” w Rędzinach – jeden z największych w regionie. W jego ramach wybudowano standardowe dla tego typu obiektów boisko do piłki nożnej ze sztuczną trawą oraz boisko do koszykówki i siatkówki pokryte poliuretanem i dodatkowo dwa boiska – do koszykówki i piłki ręcznej. W kompleksie znajduje się również czterotorowa bieżnia pokryta poliuretanem oraz skocznia do skoku w dal.

Na terenie gminy organizowanych jest wiele imprez sportowych, głównie piłkarskich, ale także rowerowych i biegowych. Do stałych należą: Turniej o Puchar Wójta Gminy Rędziny w Siatkowie, Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Starosty Częstochowskiego, a także rodzinne rajdy rowerowe i gminne marszobiegi.

Szczególną atrakcją w gminie są imprezy i zawody lotnicze, których organizatorem jest Aeroklub Częstochowski. Stowarzyszenie, którego celem jest popularyzacja lotnictwa, powstało w 1945 roku i zrzesza pasjonatów samolotów, szybowców, paralotni, amatorów mikrołotów, modelarzy i skoczków spadochronowych.

Poniższa tabela przedstawia obiekty sportowo-rekreacyjne dostępne na terenie gminy.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminna Hala Sportowa wraz z kompleksem boisk sportowym „Orlik” w Rędzinach	ul. Działkowiczów 40, 42-242 Rędziny
2.	Stadion Klubu Sportowego „Lotnik” Kościelec	Kościelec, ul. Wolności 93, 42-240 Rudniki
3.	Stadion Gminnego Klubu Sportowego „Unia” Rędziny	ul. Dworcowa 18a, 42-240 Rudniki
4.	Sale gimnastyczne w placówkach szkolnych wraz z boiskami i placami zabaw przy placówkach szkolnych	Gminne placówki oświatowe
5.	Lotnisko Rudniki	Kościelec, ul. Jana Pawła II 101, 42-240 Rudniki

Źródło danych: Urząd Gminy Rędziny.

Mimo iż gmina Rędziny nie posiada istotnych walorów turystycznych, na jej terenie z powodzeniem rozwija się turystyka rowerowa, a dzięki działalności Aeroklubu Częstochowskiego także turystyka i rekreacja lotnicza.

W celu podniesienia atrakcyjności gminy, w 2013 roku Rędziny przystąpiły do realizacji unijnego projektu pn. „Questing”, pomagającego odkrywać walory przyrodnicze i historyczne danego terenu. Metoda polega na tworzeniu tzw. questów, czyli szlaków zwiedzania innych od tradycyjnych ścieżek edukacyjnych. W Rędzinach trasa questu wiedzie m.in. przez teren dawnego wyrobiska wapienia w Rudnikach, gdzie można oglądać stare piece wapienne i kamieniołom.

7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W 2014 roku w gminie funkcjonowały 3 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz działały 2 apteki i 2 punkty apteczne. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej i aptek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „Optima” E. Zatońska, M. Paczkowska w Rędzinach	ul. Działkowiczów 20, 42-242 Rędziny
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska A. Dydoń, P. Dydoń w Rędzinach	ul. Działkowiczów 20, 42-242 Rędziny
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasza Przychodnia” w Kościelcu	ul. Mykanowska 15a, 42-240 Kościelec
4.	Punkt Apteczny w Rudnikach	ul. Częstochowska 13, 42-240 Rudniki
5.	Punkt Apteczny „Waga” w Kościelcu	ul. Wolności 82, 42-240 Kościelec
6.	Apteka w Rędzinach Osiedlu	ul. Działkowiczów 20, 42-242 Rędziny
7.	Apteka w Rędzinach	ul. Wolności 89, 42-242 Rędziny

Źródło danych: Urząd Gminy Rędziny.

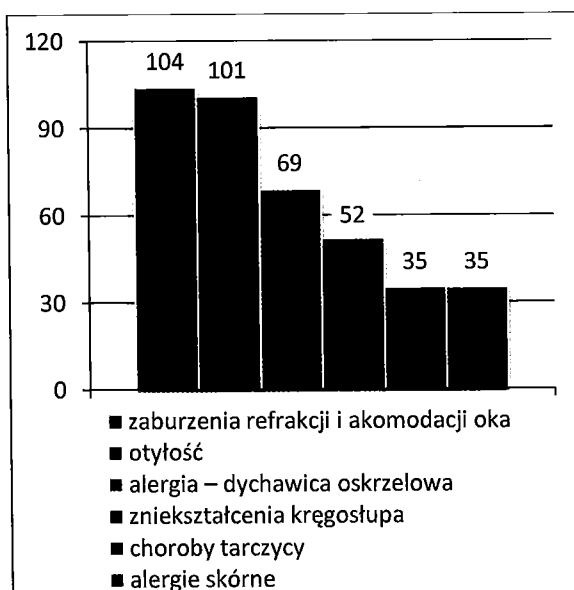
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zwiększała się z roku na rok. W 2012 roku wyniosła ona odpowiednio 38.327 i 52.086, rok później 42.159 i 57.382, a w 2014 roku 43.526 i 58.948.

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „Optima” E. Zatońska, M. Paczkowska oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska A. Dydoń i P. Dydoń w Rędzinach. Wynika z nich, że w 2014 roku z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 481 dzieci i młodzieży oraz 2.078 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (104 osoby), otyłość (101), alergia – dychawica oskrzelowa (69), zniekształcenia kręgosłupa (52), a także choroby tarczycy, alergie skórne (po 35), niedokrwistości (32) oraz alergie pokarmowe (20). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (1.074 osoby), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (378), choroby obwodowego układu nerwowego (367), cukrzycę (262), przewlekłe choroby układu trawiennego (265), choroby tarczycy (166), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (150) i nowotwory (74).

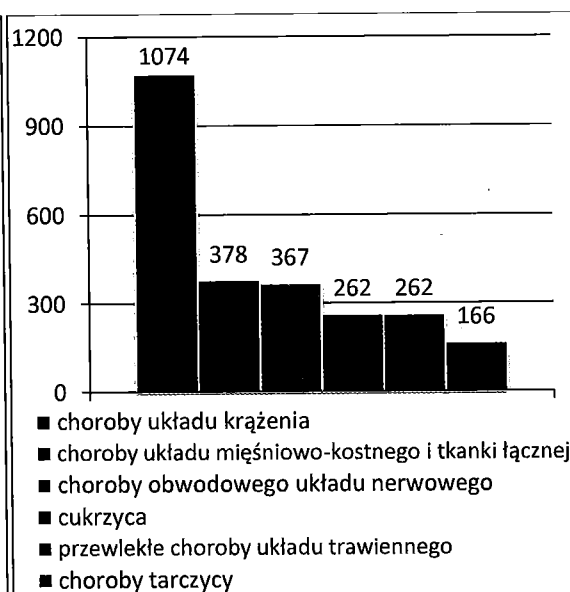
Na koniec 2014 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówkach wynosiła 8.772, w tym 6.753 osoby dorosłe i 2.019 dzieci.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2014 roku

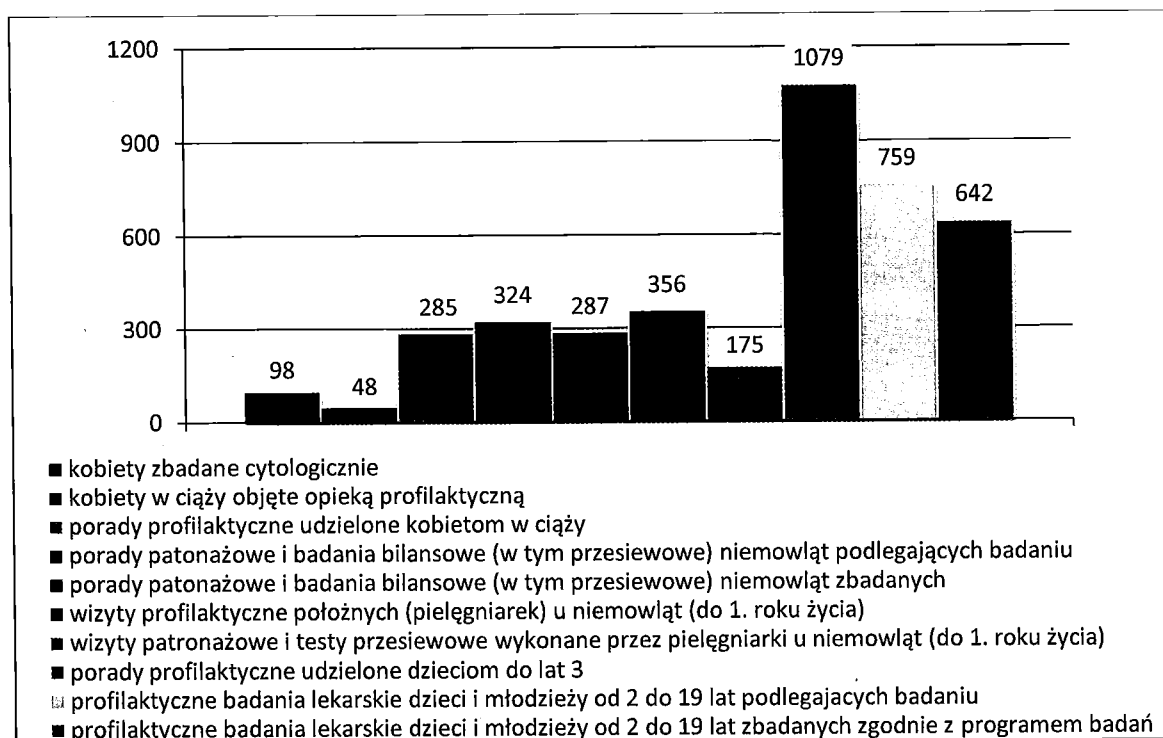
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2014 roku

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „Optima” E. Zatońska, M. Paczkowska i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska A. Dydoń i P. Dydoń w Rędzinach.

W analizowanym roku Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „Optima” E. Zatońska, M. Paczkowska oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska A. Dydoń i P. Dydoń w Rędzinach sprawowały również opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2014 roku

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „Optima” E. Zatońska, M. Paczkowska i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska A. Dydoń, i P. Dydoń w Rędzinach.

2014 roku badaniom cytologicznym poddano 98 kobiet, a opieką profilaktyczną objęto 48 kobiet w ciąży, którym udzielono 285 porad. Poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 78 niemowląt od 1 do 4 tygodnia życia, 80 niemowląt od 2 do 6 miesiąca życia, 64 niemowlęta w 9 miesiącu życia i 65 niemowląt w 12 miesiącu życia. Wizytami profilaktycznymi pielęgniarek (położnych) oraz wizytami patronażowymi i testami przesiewowymi objęto z kolei odpowiednio 356 i 175 niemowląt do 1. roku życia. Z porad profilaktycznych korzystały również dzieci do lat 3 (udzielono 1.079 takich porad), natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 759 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat, w tym 642 osoby zgodnie z programem badań profilaktycznych.

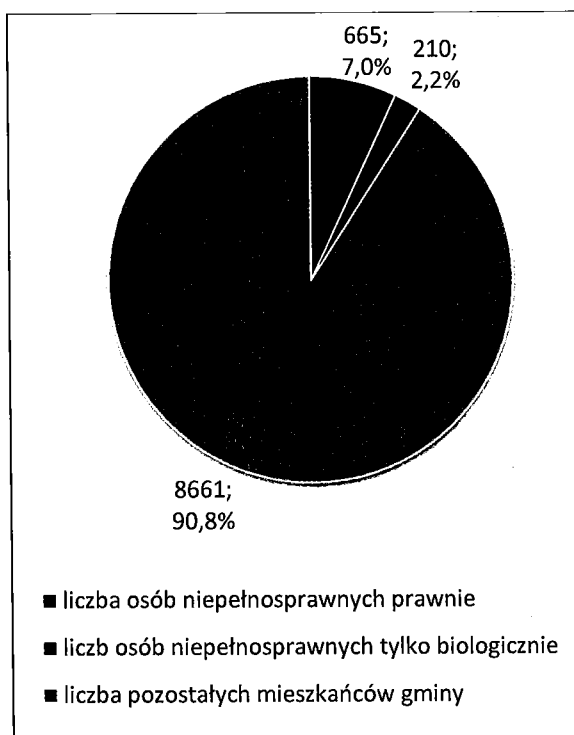
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

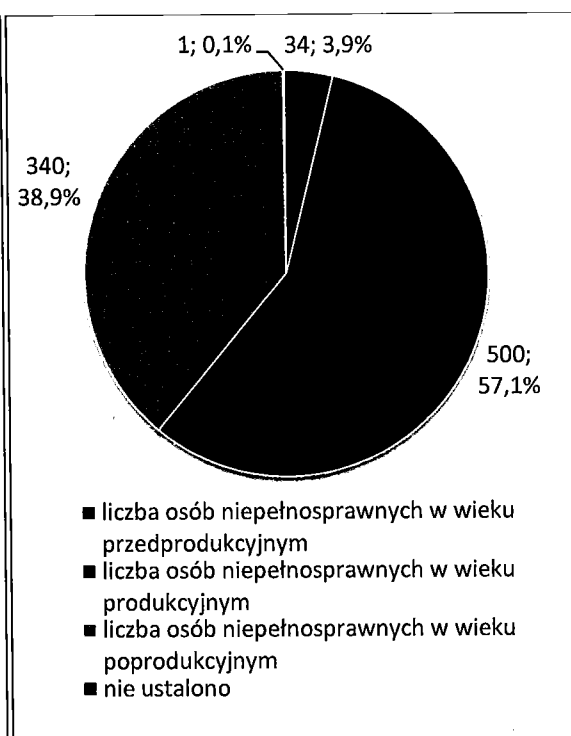
W 2002 roku w gminie Rędziny mieszkało 875 osób niepełnosprawnych, w tym 462 mężczyzn i 413 kobiet. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (665 osób, tj. 76%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 210 osób (24%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 9,2%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (500 osób, tj. 57,1%) i poprodukcyjnym (340 osób, tj. 38,9%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 21. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

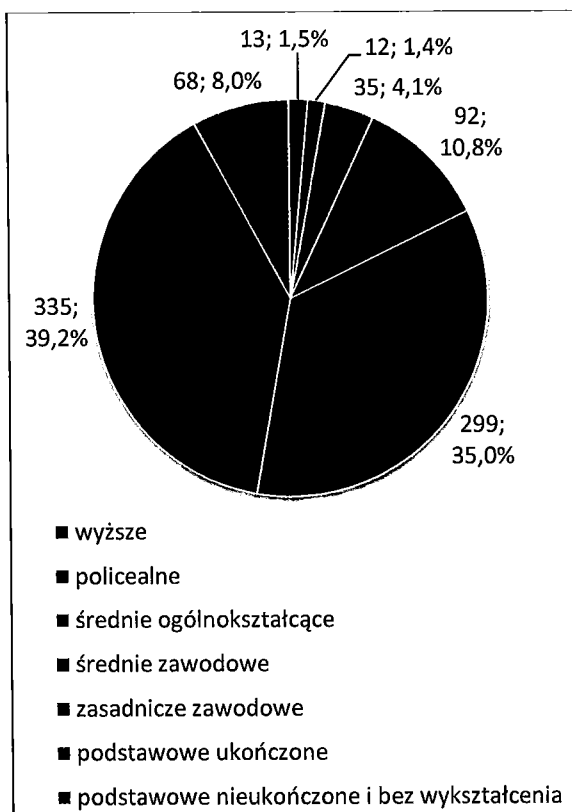
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku poprodukcyjnym stanowiły 21,5% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo mniejszy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku produkcyjnym, wynosił on bowiem 8,6%.

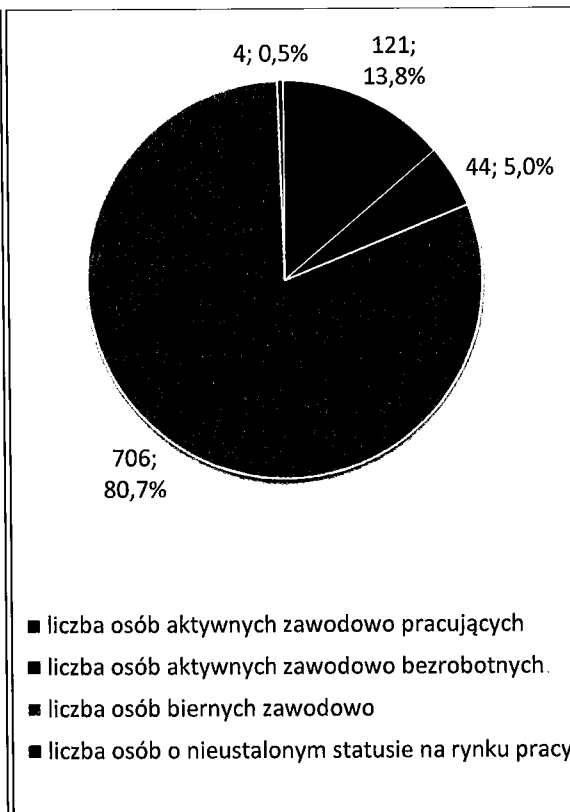
Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (335 osób, tj. 39,2%) oraz zasadniczym zawodowym (299 osób, tj. 35%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (706 osób, tj. 80,7%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są

niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

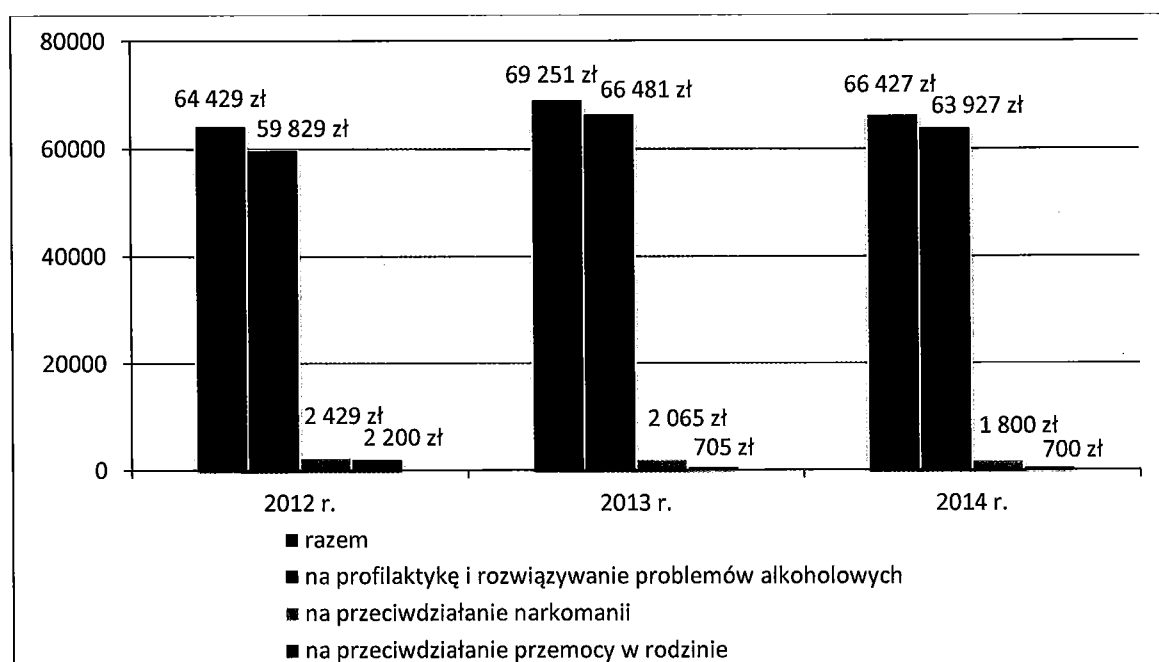
Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców gminy Rędziny dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyje ok. 167 osób uzależnionych od alkoholu (2% dorosłej populacji), ok. 334 osoby współuzależnione (4% dorosłej populacji), 418-585 osób pijących szkodliwie alkohol (5-7% dorosłej populacji), 68 dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym (4% populacji nieletniej) oraz ok. 267 ofiar (222 dorosłych i 45 dzieci) przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Rędziny w latach 2012-2014.

Wykres 24. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014

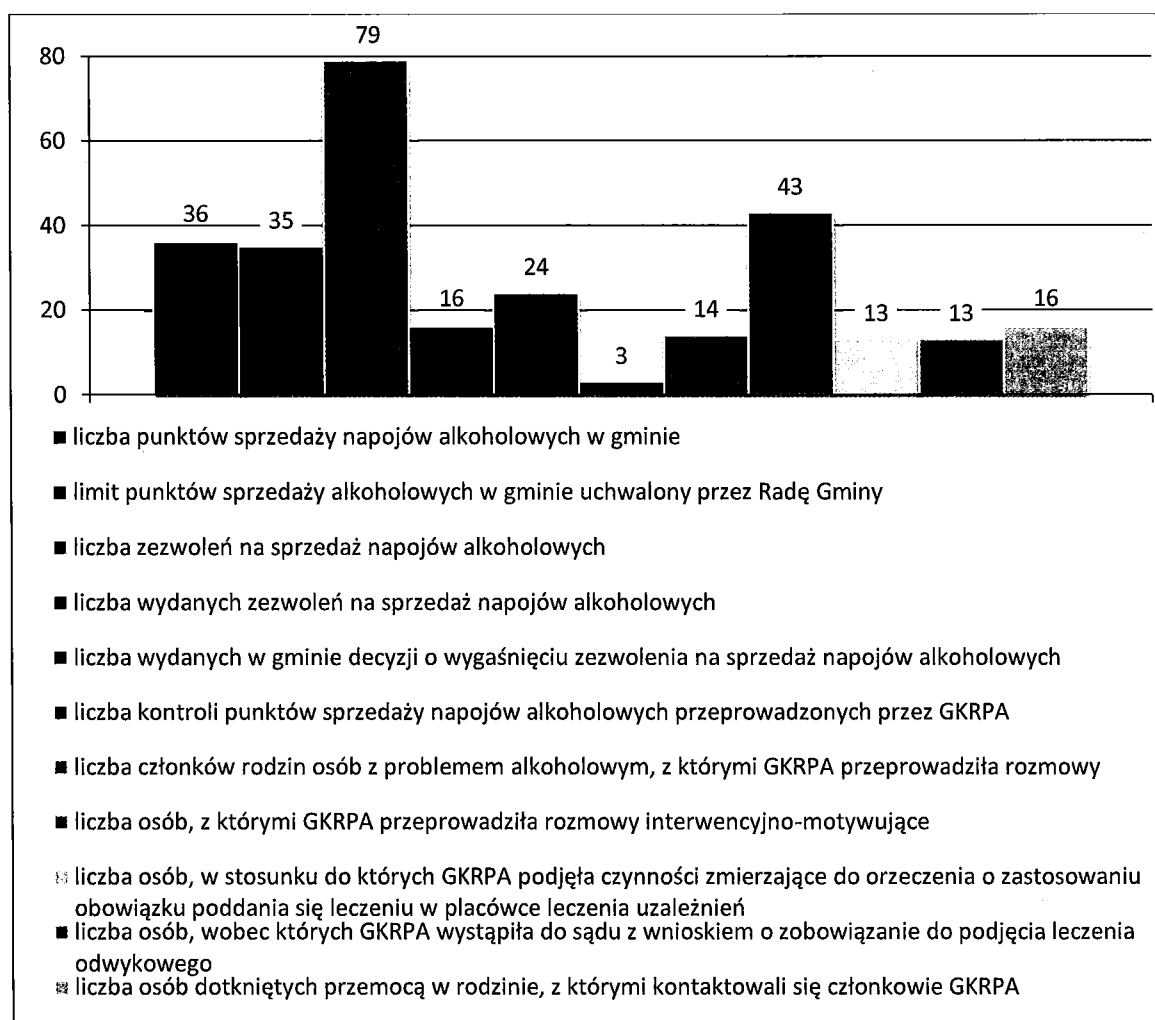
Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rędzinach.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie była na zbliżonym poziomie (64.429 zł w 2012 r., 69.251 zł w 2013 r., 66.427 zł w 2014 r.). Z roku na rok nieznacznie zmniejszała się wysokość środków finansowych na przeciwdziałanie narkomanii. W latach 2013-2014 mniejsze kwoty przeznaczono również na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych w gminie Rędziny należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jej zadań należy m.in.: motywowanie osób uzależnionych do leczenia, kontrolowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz opiniowanie wniosków o wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez Komisję, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 25. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w 2014 roku

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rędzinach.

W 2014 roku w gminie funkcjonowało 36 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, a uchwalony przez Radę Gminy limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynosił 35. Liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wynosiła 79, liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – 16, a liczba podjętych decyzji o wygaśnięciu zezwolenia –24. W analizowanym roku GKRPA przeprowadziła 3 kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

W 2014 roku członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych przeprowadzili 14 rozmów z członkami rodzin osób z problemem alkoholowym i 43 rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu oraz kontaktowali się z 16 osobami dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie.

W analizowanym roku GKRPA zabiegała także o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego. W tym celu podejmowała kroki zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (w stosunku do 13 osób) oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (także wobec 13 osób).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy ogrywają: działające w Rędzinach – Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a także gminne placówki oświatowe, funkcjonujące w Częstochowie – Ośrodek Terapii Uzależnień – Dzienny Oddział Leczenia Uzależnień od Alkoholu, Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi, Centrum Terapii i Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej oraz Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny w Lublińcu.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

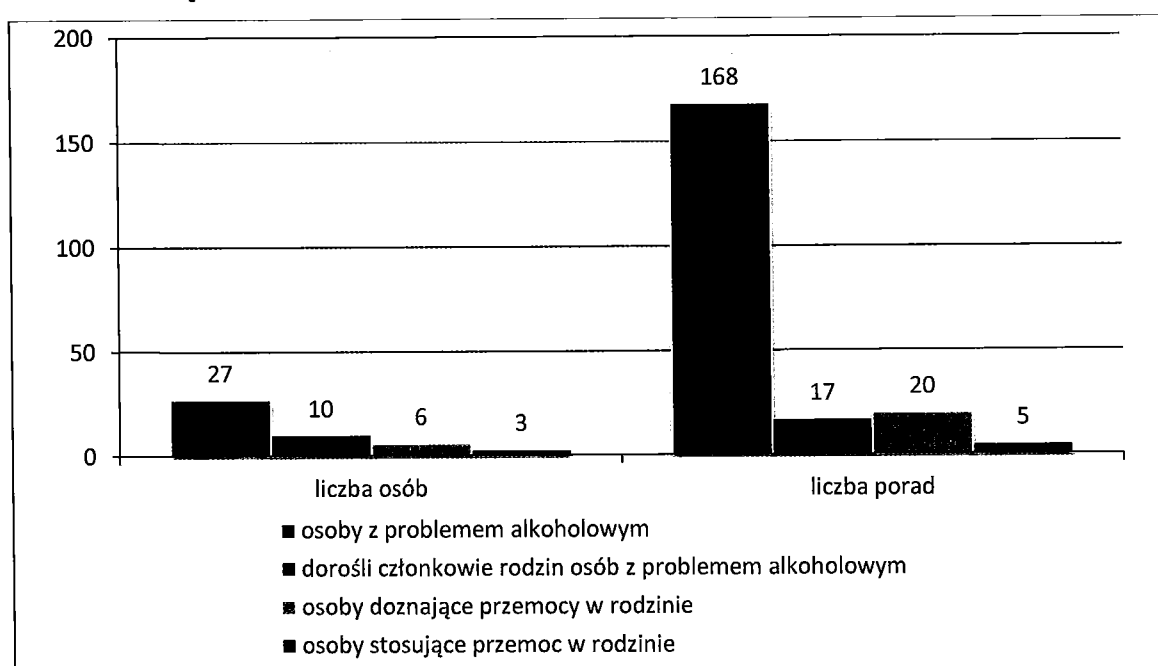
nazwa jednostki	adres jednostki
Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie w Rędzinach	ul. Wolności 87, 42-242 Rędziny
Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rędzinach	ul. Mickiewicza 7, 42-242 Rędziny
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rodzinach	ul. Mickiewicza 7, 42-242 Rędziny
Ośrodek Terapii Uzależnień – Dzienny Oddział Leczenia Uzależnień od Alkoholu w Częstochowie	ul. Ogrodowa 66, 42-200 Częstochowa
Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie	ul. Sikorskiego 78, 42-202 Częstochowa
Centrum Terapii w Częstochowie	ul. Barlickiego 2, 42-200 Częstochowa
Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. dr Emila Cyrana w Lublińcu	ul. Grunwaldzka 48, 42-700 Lubliniec
Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej w Częstochowie	ul. Rejtana 7b, 42-202 Częstochowa

Źródło danych: Urząd Gminy Rędziny.

Celem działania funkcjonującego w gminie Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie jest udzielenie pomocy osobom uzależnionym, współuzależnionym, dzieciom z rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie lub alkoholizmem rodziców, osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz stosującym przemoc wobec członków rodziny oraz osobom będącym w kryzysie oraz zgłaszającym inne problemy emocjonalne. Zakres działalności Punktu, w którym pomoc świadczy psychoterapeuta – certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień, obejmuje: konsultacje terapeutyczne dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz ofiar przemocy domowej, indywidualne konsultacje z osobami będącymi w kryzysie i zgłaszającymi problemy, diagnozowanie uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, kierowanie na leczenie odwykowe, w tym rezerwowanie miejsc w stacjonarnych placówkach leczenia uzależnień, udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym oraz inicjowanie interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej, w tym kierowanie do odpowiednich służb i instytucji.

W 2014 roku w Punkcie objęto wsparciem 27 osób z problemem alkoholowym, 10 dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym oraz odpowiednio 6 i 3 osoby doznające i stosujące przemoc w rodzinie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Osoby objęte wsparciem przez Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie w Rędzinach w 2014 roku

Źródło danych: Urząd Gminy Rędziny.

Prowadzona w gminie (w szczególności w działających na jej terenie placówkach oświatowych) działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, prelekcji i pogadanek, spektakli profilaktycznych, festynów i innych imprez plenerowych, imprez sportowych oraz skierowanych do grup rówieśniczych programów i przedsięwzięć profilaktycznych, w tym opracowywanych i wdrażanych przez młodzież.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do

wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Rędziny bezdomność jest zjawiskiem zauważalnym, ale nie urasta jeszcze do rangi poważnego problemu. Pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach. W 2012 roku objął on wsparciem z powodu bezdomności 7 osób, rok później 11 osób, a w 2014 roku 9 osób.

Na terenie gminy Rędziny znajduje się również prowadzony przez Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape” Dom dla Bezdomnych w Mariance Rędzińskiej (ul. Srebrna 25, 42-242 Marianka Rędzińska). Oferta placówki adresowana jest do bezdomnych mężczyzn, kobiet i rodzin z dziećmi, którzy utracili dach nad głową na skutek pobytu w zakładzie karnym, przemocy domowej, ubóstwa, konfliktów rodzinnych, problemów psychicznych czy niezaradności życiowej i wykluczenia społecznego. Dom oferuje: 80 miejsc noclegowych, 3 posiłki dziennie, opiekę medyczną i pielęgniarскую, usługi opiekuńcze, opiekę duchową, poradnictwo prawne i psychologiczne, aktywizację i szkolenia zawodowe, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia oraz pracę socjalną. Na terenie placówki obowiązuje całkowity zakaz spożywania alkoholu i innych środków odurzających oraz stosowania agresji słownej i fizycznej.

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

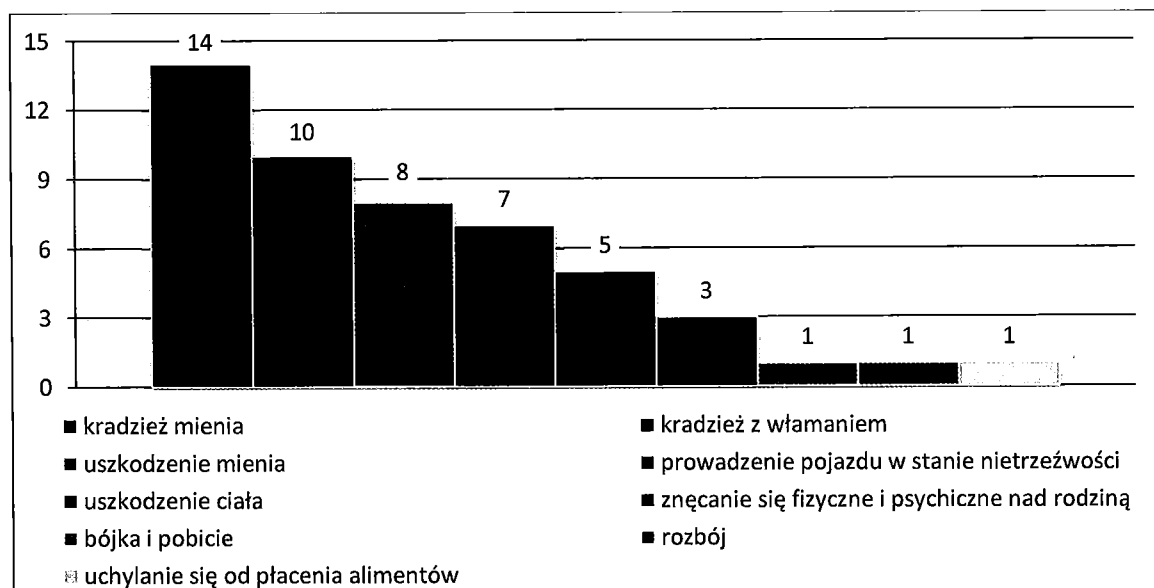
Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Według danych Komisariatu Policji w Kłomnicach, w 2014 roku na terenie gminy Rędziny odnotowano blisko 50 przestępstw. Wśród nich dominowały kradzieże mienia (14 czynów), kradzieże z włamaniem (10), uszkodzenia mienia (7) oraz przestępstwa

polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (7; w analizowanym roku stwierdzono także 6 wykroczeń polegających na kierowaniu pojazdem po spożyciu alkoholu).

Dane szczegółowe na temat przestępczości w gminie w 2014 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 27. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku

Źródło danych: Komisariat Policji w Kłomnicach.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Rędziny wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach

opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

W 2014 roku kadrę GOPS-u stanowiło 12 osób, w tym kierownik, 2 specjalistów pracy socjalnej 1 pracownik socjalny, inspektor ds. świadczeń rodzinnych, inspektor ds. funduszu alimentacyjnego, 3 opiekunki środowiskowe, asystent rodziny, główna księgowa i kasjer. Tym samym Ośrodek nie spełniał wynikającego z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązku zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 3.352 mieszkańców gminy.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Kadra GOPS-u i jej kwalifikacje w 2014 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pracownicy socjalni	3
wykształcenie wyższe	1
wykształcenie średnie	2
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	2
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
pozostali pracownicy	8
wykształcenie wyższe	4
wykształcenie średnie	4
wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	1
staże	2

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Ze wsparcia udzielanego przez GOPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na

osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W latach 2012-2014 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie zwiększały się z roku na rok (z 3.438.892 zł w 2012 r. do 3.572.620 zł w 2014 r.). Wpływ na to miał m.in. systematyczny wzrost środków finansowych przeznaczonych na pokrycie kosztów utrzymania dzieci z gminy w pieczy zastępczej, wspieranie rodziny poprzez zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz na utrzymanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2012-2014

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2012 r.	w 2013 r.	w 2014 r.
pomoc społeczna			
rodziny zastępcze	6.963	21.274	36.907
wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	0	12.600	24.000
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.371.134	2.277.533	2.260.999
składki na ubezpieczenia zdrowotne	32.958	34.131	33.730
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	303.396	291.807	322.930
dodatki mieszkaniowe	45.556	38.530	34.542
zasiłki stałe	250.327	302.363	283.333
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	357.702	368.270	405.279
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	15.586	24.166	28.025
pozostała działalność, w tym program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	55.270	119.853	111.342
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
pomoc materialna dla uczniów	0	0	31.533
ogółem	3.438.892	3.490.527	3.572.620
w tym w budżecie GOPS-u	3.035.634	3.083.727	3.132.799

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach.

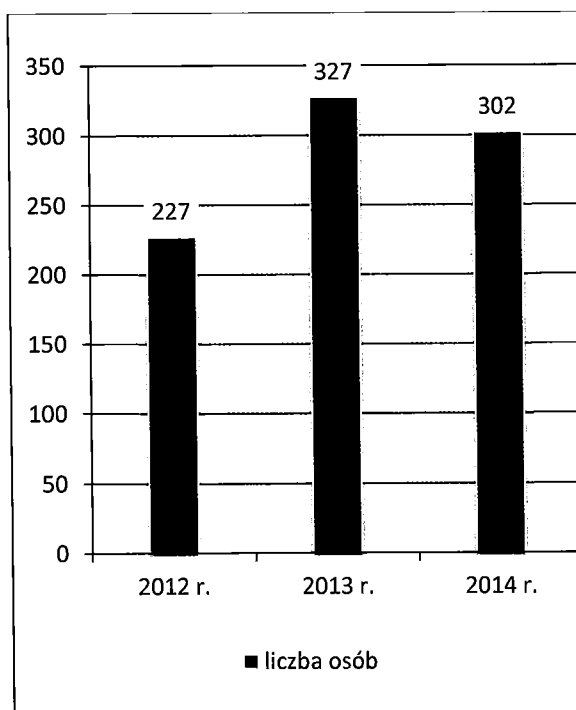
W latach 2012-2014 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, ulegała wahaniom (227 w 2012 r., 327 w 2013 r. i 302 w 2014 r.), z kolei liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, w 2014 roku była znacznie niższa niż w latach 2012-2013 (429 w 2012 r., 424 w 2013 r., 365 w 2014 r.).

W latach 2012-2014 udział osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, w ogóle mieszkańców gminy, był niewielki i zmniejszał się z roku na rok. W 2012 roku wyniósł on 4,3%, rok później 4,2%, a w 2014 roku 3,6%.

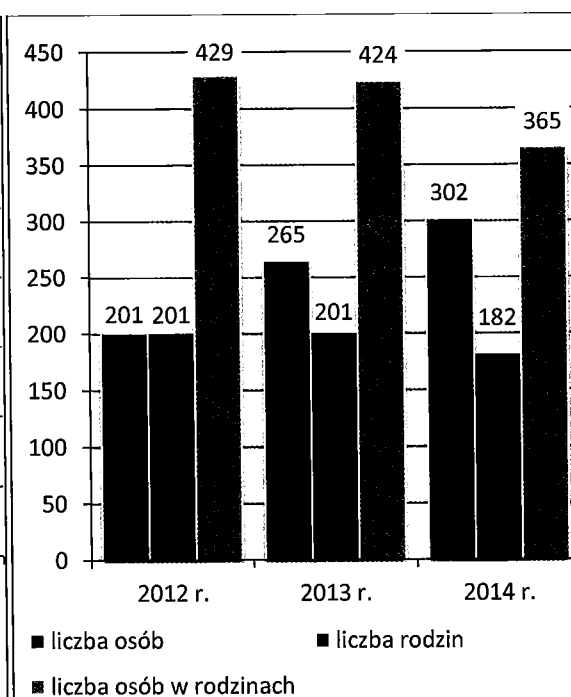
W latach 2012-2014 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, spadała z roku na rok (z 429 w 2012 r. do 333 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne (ze 190 w 2012 r. do 166 w 2014 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 28. Osoby w gminie, którym w latach 2012-2014 udzielono pomocy i wsparcia

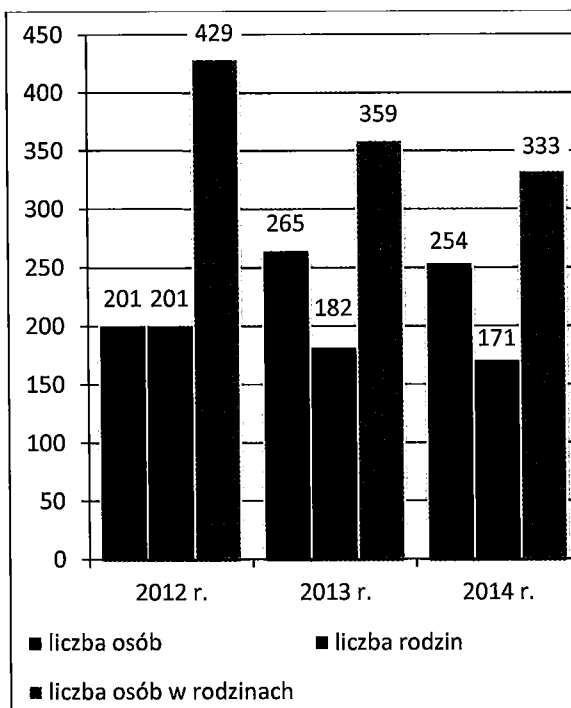

Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie

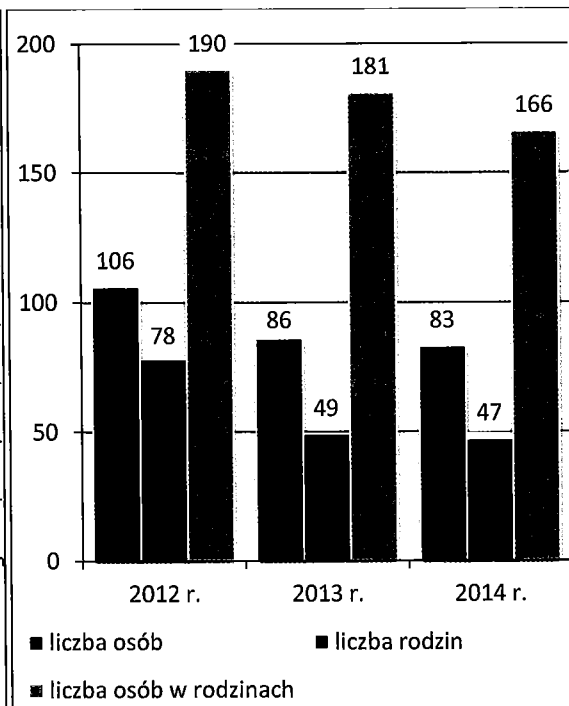

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie pieniężne

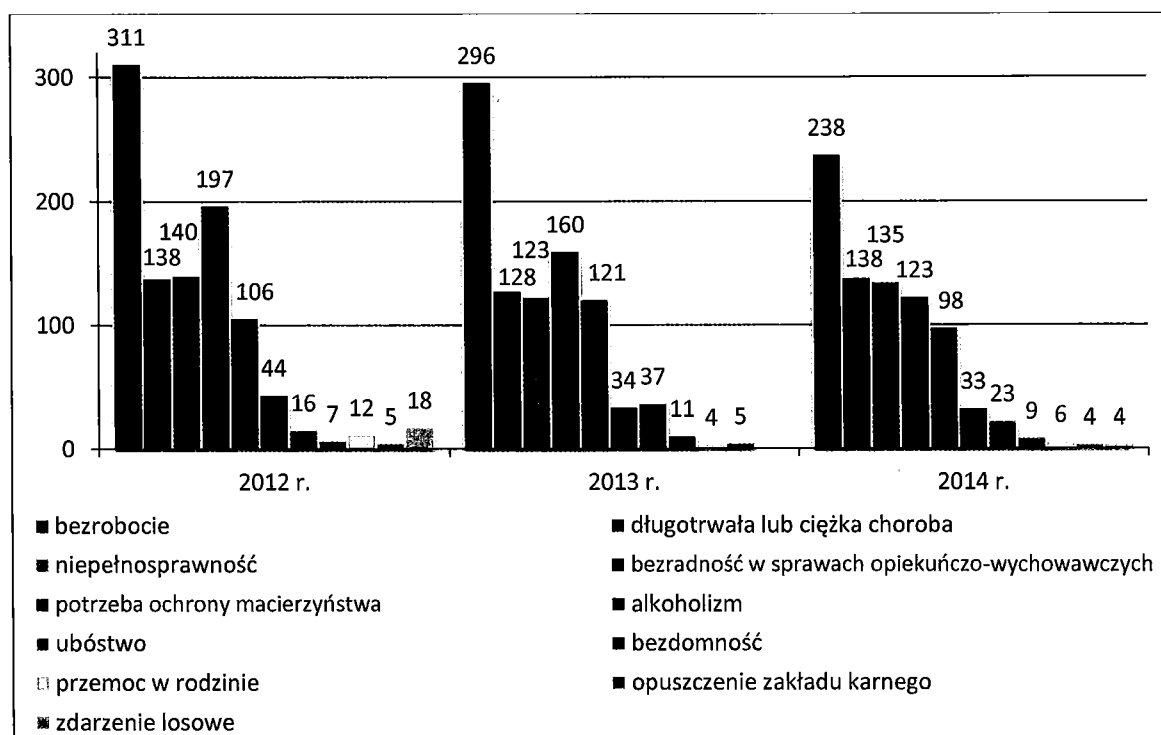
Wykres 31. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach.

W analizowanym okresie wahanom ulegała liczba rodzin, z którym przeprowadzono wywiad środowiskowy (201 w 2012 r., 265 w 2013 r., 182 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób przebywających w tych rodzinach (429 w 2012 r., 359 w 2013 r., 333 w 2014 r.).

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2012-2014 najliczniejszą grupę stanowiły rodziny dotknięte bezrobociem. Dość liczne grono stanowiły również osoby zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą, niepełnosprawnością, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz z potrzebą ochrony macierzyństwa, m.in. w związku z wielodzietnością. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 32. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach.

W latach 2012-2014 stale spadała liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z powodu bezrobocia (z 311 w 2012 r. do 238 w 2014 r.), który był najważniejszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. W analizowanym okresie nieznacznie zmieniała się liczba beneficjentów Ośrodka korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (138 w 2012 r., 128 w 2013 r., 138 w 2014 r.) oraz niepełnosprawności (140 w 2012 r., 123 w 2013 r., 135 w 2014 r.), z roku na rok spadała natomiast liczba odbiorców pomocy społecznej zmagających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (ze 197 w 2012 r. do 123 w 2014 r.).

W latach 2012-2014 wahaniom ulegała liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa, m.in. ze względu na wielodzietność (106 w 2012 r., 121 w 2013 r., 98 w 2014 r.) oraz ubóstwem (16 w 2012 r., 37 w 2013 r., 23 w 2014 r.). Jednocześnie w latach 2013-2014 spadła, w porównaniu z rokiem 2012, liczba beneficjentów pomocy społecznej zmagających się z alkoholizmem i przemocą w rodzinie (odpowiednio 44 i 12 w 2012 r., 34 i 4 w 2013 r., 33 i 6 w 2014 r.), a na zbliżonym poziomie pozostawała liczba odbiorców pomocy społecznej dotkniętych bezdomnością i wymagających

wsparcia w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (odpowiednio 7 i 5 w 2012 r., 11 i 5 w 2013 r., 9 i 4 w 2014 r.).

Udzielane przez GOPS świadczenia pomocy społecznej miały głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2012-2014

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
pieniężne	zasiłek stały	58	63	61	607	665	618
	zasiłek okresowy	21	22	44	61	60	136
	zasiłek celowy	175	246	233	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	105	57	130	184	292	239
niepieniężne	pośilek	106	81	75	11.446	10.539	9.245
	w tym: pośilek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	90	81	75	9.796	10.539	9.245
	schronienie	1	2	4	182	147	610
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	2	2	0	2	2	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	6	7	7	57	66	77
usługi	usługi opiekuńcze	1	1	3	819	1.128	1.740
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	0*	0*	0*	X	X	X
	praca socjalna	78*	54*	171*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	0	20	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X

wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	0* (0)	13* (1)	14* (1)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej				X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2012-2014 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. W latach 2013-2014 liczba osób nim objętych była wyższa niż w 2012 roku (175 w 2012 r., 246 w 2013 r., 233 w 2014 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił natomiast posiłek, który był wsparciem udzielanym dzieciom głównie w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (obowiązywał on do końca 2013 roku; na lata 2014-2020 Rada Ministrów przyjęła wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”). Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2012-2014 liczba osób objętych posiłkiem spadała z roku na rok (ze 106 w 2012 r. do 75 w 2014 r.).

Uzupełnieniem programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” było wsparcie żywnościowe udzielane w gminie w ramach Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej „PEAD” (realizowanego do końca 2013 r.) oraz Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, wdrażanego w oparciu o Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym („FEAD”). Warto dodać, iż w 2014 roku Rada Gminy przyjęła Program Ośłonowy pn. „Pomoc Gminy w zakresie Dożywiania na lata 2014-2020”.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie

warunków sprzyjających temu celowi. Była ona prowadzona m.in. w oparciu o kontrakty socjalne, których w 2014 roku zawarto 20. W 2014 roku liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, znacznie wzrosła w porównaniu z latami poprzednimi (78 w 2012 r., 54 w 2013 r., 171 w 2014 r.).

W analizowanym okresie GOPS realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. Podejmowane działania adresowane były do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dotkniętych przemocą, uzależnieniami i zagrożonych ubóstwem. Praca z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dzieci realizowane były przez służby społeczne pracujące na rzecz rodziny, w tym przez asystenta rodziny. W latach 2013-2014 GOPS zatrudniał 1 asystenta rodziny (część środków finansowych przeznaczonych na ten cel pochodziła z dotacji celowej otrzymanej w ramach resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej).

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności: opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, wychowawczych z dziećmi, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej, motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny oraz współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej oraz zespołem interdyscyplinarnym.

W 2013 roku wsparciem asystenta rodziny w gminie objęto 13 rodzin, a rok później 14 rodzin.

W latach 2012-2014 GOPS pokrywał również koszt pobytu dzieci z gminy w pieczy zastępczej (w rodzinach zastępczych i Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Blachowni). W 2012 roku wydatkował na ten cel 6.963 zł, rok później 21.274 zł, a w 2014 roku 36.907 zł.

W latach 2012-2014 w gminie świadczona była także pomoc dla uczniów w postaci stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. Najczęściej wsparcie te kierowane jest do dzieci

pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem, i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. Liczba osób nim objętych ulegała wahaniom (88 w 2012 r., 124 w 2013 r., 113 w 2014 r.), a kwota udzielonych świadczeń wyniosła: 32.717 zł w 2012 roku, 52.336 zł w 2013 roku oraz 74.591 zł w 2014 roku.

Warto dodać, że od 2014 roku w gminie realizowany jest rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Jego koordynacją zajmuje się GOPS, który wydaje uprawnionym rodzinom Karty Dużej Rodziny. W 2014 roku wydano takie karty 11 rodzinom. Koszt realizacji programu wyniósł 98,11zł.

W analizowanym okresie GOPS realizował także zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. W 2014 roku odbyły się 4 spotkania Zespołu oraz 96 spotkań utworzonych w jego ramach 3 grup roboczych.

W latach 2008-2011 Ośrodek realizował współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego program pn. „Program Aktywnej Integracji Bezrobotnych Gminy Rędziny”. W zorganizowanym w jego ramach kursach i szkoleniach uczestniczyło 48 osób. Z kolei w 2015 roku GOPS i Urząd Gminy Rędziny realizowali, we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Częstochowie, Program Aktywizacji i Integracji pn. „Praca to jest to”. Jego celem było udzielenie kompleksowego wsparcia osobom bezrobotnym najbardziej oddalonym od rynku pracy, którzy korzystają ze świadczeń pomocy społecznej. W Programie wzięło udział 10 osób, które uczestniczyły w zajęciach (20 godzin tygodniowo) z trenerem z zakresu integracji społecznej oraz w pracach społecznie użytecznych na rzecz gminy. W trakcie 2 miesięcy trwania Programu jego uczestnicy uzyskali wsparcie mające im ułatwić aktywną postawę w życiu społecznym i zawodowym.

W ramach realizowanych zadań Ośrodek przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2012-2014 ogólna liczba udzielonych świadczeń spadała z roku na rok (z 14.214 w 2012 r. do 12.127 w 2014 r.), przy czym na zbliżonym poziomie utrzymywała się liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych (1.961 w 2012 r., 1.963 w 2013 r., 1.965 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	11.792	10.682	9.865
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.961	1.963	1.965
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	376	276	195
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	X	81	0
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	X	12	32
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	85	60	70
ogółem			
liczba świadczeń	14.214	13.074	12.127
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	X	X	166

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Od 2014 roku Ośrodek przyznawał zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W analizowanym roku GOPS przyznał 166 takich zasiłków na kwotę 23.726 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy (od 2013 roku) GOPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Liczba tych składek i ich wartość ulegały wahaniom (547 na kwotę 55.477 zł w 2012 r., 418 na kwotę 47.273 zł w 2013 r., 253 na kwotę 37.861 zł w 2014 r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2012-2014 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na podobnym poziomie (po 73 w latach 2012-2013, 76 w 2014 r.), a liczba wypłaconych świadczeń spadała z roku na rok

(z 1.250 w 2012 r. do 1.166 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	73	73	76
liczba wypłaconych świadczeń	1.250	1.225	1.166
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	450.939	460.352	450.823

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Rędziny, obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonuje prowadzony przez Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape” Dom dla Bezdomnych w Mariance Rędzińskiej (ul. Srebrna 25, 42-242 Marianka Rędzińska). Placówka udziela schronienia bezdomnym mężczyznom, kobietom i rodzinom z dziećmi, którzy utracili dach nad głową na skutek pobytu w zakładzie karnym, przemocy domowej, ubóstwa, konfliktów rodzinnych, problemów psychicznych, czy też niezaradności życiowej i wykluczenia społecznego. Dom oferuje: nocleg (dysponuje 80 miejscami noclegowymi), 3 posiłki dziennie, opiekę medyczną i pielęgniarstwa, usługi opiekuńcze, opiekę duchową, poradnictwo prawne i psychologiczne, aktywizację i szkolenia zawodowe, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia oraz pracę socjalną. Na terenie placówki obowiązuje całkowity zakaz spożywania alkoholu i innych środków odurzających oraz stosowania agresji słownej i fizycznej.

Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie oraz innych instytucji wsparcia funkcjonujących w Częstochowie i na terenie powiatu częstochowskiego. Wykaz instytucji wsparcia w powiecie zawiera poniższa tabela.

Tabela 13. Instytucje wsparcia w powiecie częstochowskim, z oferty których mogą korzystać i korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie , ul. Jana III Sobieskiego 9, 42-200 Częstochowa	PCPR jest jednostką organizacyjną Powiatu nadzorowaną przez Starostę Powiatu Częstochowskiego wykonującą zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Blachowni , ul. Sosnowa 12 a, 42-290 Blachownia	Placówka jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, zapewniającą całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajającą niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne i społeczne dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Placówka uczy dzieci samodzielności, właściwego pełnienia ról społecznych, prowadzenia własnego gospodarstwa domowego oraz dysponowania własnym budżetem. W jej skład wchodzi 3 Mieszkania dla Dzieci w Blachowni dysponujące łącznie 18 miejscami. Od 1 stycznia 2015 roku obsługę ekonomiczno-administracyjną zapewnia Placówce Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Blachowni (ul. Sosnowej 12a).
Dom dla Dzieci „Skałka” w Częstochowie , ul. Alumiowa 26, 42-200 Częstochowa	Dom jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, zapewniającą całodobową opiekę i wychowanie dla 14 dzieci. Dom uczy dzieci samodzielności, właściwego pełnienia ról społecznych, prowadzenia własnego gospodarstwa domowego oraz dysponowania własnym budżetem. Od 1 stycznia 2015 roku obsługę ekonomiczno-administracyjną zapewnia Placówce Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Blachowni (ul. Sosnowej 12a).
Dom dla Dzieci „Sosenka” w Częstochowie , ul. Przejazdowa 98, 42-200 Częstochowa	Dom jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, zapewniającą całodobową opiekę i wychowanie dla 14 dzieci. Dom uczy dzieci samodzielności, właściwego pełnienia ról społecznych, prowadzenia własnego gospodarstwa domowego oraz dysponowania własnym budżetem. Od 1 stycznia 2015 roku obsługę ekonomiczno-administracyjną zapewnia Placówce Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Blachowni (ul. Sosnowej 12a).
Dom Dziecka w Chorzenicach , Chorzenice, ul. Główna 53, 42-270 Kłomnice	Dom jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego i interwencyjnego zapewniającą całodobową opiekę i wychowanie dla 30 dzieci. Placówka funkcjonuje w oparciu o tzw. „system rodzinkowy” (2 rodzinki po 15 dzieci), mający na celu właściwe przygotowanie wychowanków do usamodzielnienia się w przyszłości. Dzieci w każdej rodzinie wraz z wychowawcami przygotowują posiłki, dbają o porządek w pokojach, uczą się prowadzenia gospodarstwa domowego. Wychowankowie w placówce mają zapewnione odpowiednie warunki bytowe, warunki do rozwoju intelektualnego i swoich zainteresowań. Od 1 stycznia 2015 roku obsługę ekonomiczno-administracyjną Placówce zapewnia Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Chorzenicach (ul. Parkowa 1).

Dom dla Dzieci „Słoneczny” w Chorzenicach, Chorzenice, ul. Parkowa 1 42-270 Kłomnice	Dom jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, zapewniającą całodobową opiekę i wychowanie dla 14 dzieci. Placówka funkcjonuje w oparciu o tzw. „system rodzynkowy” (1 rodzinka – 14 dzieci). Dom uczy dzieci samodzielności, właściwego pełnienia ról społecznych, prowadzenia własnego gospodarstwa domowego oraz dysponowania własnym budżetem. Od 1 stycznia 2015 roku obsługę ekonomiczno-administracyjną Placówce zapewnia Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Chorzenicach (ul. Parkowa 1).
Dom Pomocy Społecznej w Lelowie, ul. Szczekocińska 19, 42-235 Lelów	Dom zapewnia całodobową opiekę 100 osobom z zaburzeniami psychicznymi i jest w całości przystosowany dla osób niepełnosprawnych. Pensjonariusze mieszkają najczęściej w jedno- lub dwuosobowych pokojach posiadających własny węzeł sanitarny. Dom zapewnia usługi medyczno-rehabilitacyjne oraz opiekuńczo-terapeutyczne. Opiekę medyczno-rehabilitacyjną, socjalną i psychologiczną zapewnia personel posiadający pełne kwalifikacje zawodowe. Pracownicy starają się utrzymywać i rozwijać więzi z rodzinami mieszkańców poprzez kontakt listowny i bezpośrednie wizyty członków ich rodzin. Pomieszczenia rehabilitacyjne wyposażone są w wysokiej klasy sprzęt medyczny. W Domu znajduje się także kaplica, w której mieszkańcy mogą realizować swoje potrzeby religijne i duchowe. Pensjonariusze mają również do dyspozycji pracownię terapii zajęciowej, gdzie proponuje się im różne formy zajęć terapeutycznych i spędzania wolnego czasu. Każdy z mieszkańców traktowany jest jako osoba z indywidualnymi potrzebami, zdolnościami oraz możliwościami funkcjonowania społecznego. Samorząd mieszkańców bierze czynny udział w rozwiązywaniu bieżących problemów, a personel wspiera i pomaga w samorealizacji.
Dom Pomocy Społecznej w Turowie, Turów, ul. Joachimowska 85, 42-256 Olsztyn	Dom ma charakter koedukacyjny i przeznaczony jest dla 57 osób w podeszłym wieku. Do dyspozycji pensjonariuszy są: kaplica, kawiarenka i punkt biblioteczny. Czas wolny pensjonariusze spędzają na zajęciach terapeutycznych i imprezach kulturalno-oświatowych, pracując na działce i opiekując się zwierzętami.
Dom Pomocy Społecznej w Blachowni, ul. Sienkiewicza 6, 42-290 Blachownia	Dom dysponuje 158 miejscami i przeznaczony jest dla osób przewlekle psychicznie chorych. Mieszkańcy zajmują jedno- i dwuosobowe, przestronne pokoje, każdy z nich posiada łazienkę. Dom zapewnia pensjonariuszom liczne zajęcia kulturalno-oświatowe, jak: wycieczki, zabawy, dyskoteki dla młodych mieszkańców i występy artystów. Mieszkańcy wyjeżdżają na turnusy rehabilitacyjne w góry i nad morze. W ramach współpracy ze środowiskiem organizowane są spotkania integracyjne domowników z rodzinami. Odbývają się również spotkania z zaprzyjaźnionymi DPS-ami, okolicznymi szkołami, Kołem Gospodyń Wiejskich, Klubem Rencisty i miejscową parafią.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Koniecpolu, ul. Zamkowa 27, 42-230 Koniecpol	Celem WTZ-u jest rehabilitacja społeczna i zawodowa 30 osób niepełnosprawnych (w większości upośledzonych umysłowo), realizowana w oparciu o indywidualne programy rehabilitacyjne przygotowane dla każdego uczestnika na okres jednego roku przez radę programową Warsztatu. Uczestnicy są dzieleni na grupy 5-cio osobowe i przydzielani według wykazywanych uzdolnień i zainteresowań do następujących pracowni tematycznych funkcjonujących w ramach WTZ-u: rehabilitacji i muzykoterapii, plastycznej, stolarsko-modelarskiej, gospodarstwa domowego, ceramicznej oraz kroju i szycia. Bazę lokalową WTZ-u stanowi 9 pomieszczeń. Uczestnicy mają również możliwość korzystania z obiektów rekreacyjnych ośrodka, parku, kąpieliska otwartego i stadionu sportowego. WTZ dysponuje własnym środkiem transportu do dowozu uczestników na zajęcia.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Soborzycach, Soborzycy, Plac Wolności 1, 42-265, Dąbrowa Zielona	Dom jest placówką wsparcia dziennego przeznaczoną dla 23 osób (ze względów organizacyjnych domownicy podzieleni są na dwie grupy), czynną w godzinach 8⁰⁰-17⁰⁰ (jeśli nie zajdą inne okoliczności), przez 5 dni w tygodniu (oprócz sobót i niedziel). Jeśli zaistnieje taka potrzeba, domownik może skorzystać z hotelu, w którym są 2 miejsca. Dom świadczy usługi pielęgnacyjne, zdrowotne, terapeutyczne, edukacyjne, socjalne i religijne. Wszyscy domownicy objęci są opieką zdrowotną, psychologiczną i psychiatryczną. Nad ich zdrowiem czuwa lekarz internista, który 3 razy w tygodniu przyjmuje chorych w Domu. W placówce nie ma zatrudnionego personelu pomocniczego, dlatego też domownicy sami utrzymują porządek wewnątrz i na zewnątrz budynku (w tym celu mają dyżury w utrzymaniu porządku w ubikacjach i łazience). Do dyspozycji domowników są natryski i pralnia. W zależności od potrzeb uczestniczą w treningu kulinarnym. Wykonywane przez nich prace w ramach terapii zajęciowej są gromadzone, a następnie eksponowane na wystawach i kiermaszach. Dużą popularnością cieszą się konkursy o tematyce ludowej.
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Bogumiłku, Bogumiłek 209, Biała Wielka 208a, 42-235 Lelów	Ośrodek jest placówką oświatowo-wychowawczą, udzielającą pomocy dzieciom upośledzonym umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym w wieku od 7 do 24 lat. Placówka obejmuje: Szkołę Podstawową Specjalną, Gimnazjum Specjalne, Szkołę Specjalną Przysposabiającą do Pracy oraz Internat koedukacyjny.

Źródło danych: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W 2014 roku w gminie Rędziny funkcjonowało 12 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiadał „Program współpracy Gminy Rędziny z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3, ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”, w oparciu o który miał możliwość podejmowania z nimi współpracy w następujących formach finansowych i pozafinansowych:

- zlecanie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w formach powierzania lub wspierania wykonania zadania wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji,
- zakup potrzebnych usług w trybie i na zasadach przewidzianych w ustawie prawo zamówień publicznych,
- udzielanie pożyczek, gwarancji, poręczeń organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3, na realizację zadań w sferze pożytku publicznego, na zasadach określonych w odrębnych przepisach,
- konsultowanie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3, ust. 3 ustawy, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji, w celu uzyskania ich opinii, zgodnie z uchwałą Nr XLVII/34/2010 Rady Gminy Rędziny z dnia 4 października 2010 roku w sprawie

określenia szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3, ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, projektów aktów prawa miejscowego,

- publikowanie ważnych informacji na stronach internetowych Urzędu Gminy www.redziny.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej,
- przekazywanie informacji o dostępnych programach pomocowych, szkoleniach, konferencjach – za pośrednictwem poczty elektronicznej,
- udzielanie w miarę możliwości wsparcia technicznego, organizacyjnego i merytorycznego,
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli właściwych organów administracji samorządowej,
- organizowanie otwartych spotkań przedstawicieli organizacji z przedstawicielami samorządu,
- koordynowanie i prowadzenie wspólnych działań i przedsięwzięć (np. wspólne organizowanie konferencji czy współpraca przy świadczeniu konkretnych usług na rzecz społeczności lokalnej),
- wspólne rozpoznawanie potrzeb społeczności lokalnej i wspólne planowanie działań służących zaspokojeniu tych potrzeb,
- udzielenie organizacjom pozarządowym pomocy w pozyskaniu lokalu na prowadzenie działalności statutowej,
- udzielanie rekomendacji organizacjom współpracującym z gminą, które ubiegają się o środki finansowe z innych źródeł,
- objęcie patronatem Wójta Gminy Rędziny imprez i przedsięwzięć realizowanych przez organizacje.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Dar Serca”, ul. Działkowiczów 3, 42-242 Rędziny	▪ pomoc merytoryczna, organizacyjna, finansowa i informacyjna osobom niepełnosprawnym, rodzicom i opiekunom prawnym tych osób, ▪ edukacja oświatowa, ekologiczna, turystyczno-sportowa rodziców i opiekunów osób niepełnosprawnych, ▪ zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym w środowisku lokalnym, ▪ podejmowanie działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej
2.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło nr 4 w Rędzinach, ul. Mickiewicza 7, 42-242 Rędziny	▪ działalność socjalno-bytowa na rzecz członków oraz organizowanie im życia kulturalnego i wypoczynku, ▪ zapewnianie członkom dostępu do poradnictwa i wsparcia, a także reprezentowanie ich interesów wobec lokalnych władz i administracji
3.	Gminny Klub Sportowy „Unia”, ul. Dworcowa 18a, 42-240 Rudniki	Propagowanie i organizowanie wychowania fizycznego i sportu.
4.	Jurajska Fundacja Rozwoju „Wyżyny”, ul. Grzybowska 22, 42-240 Rudniki	Wspieranie rozwoju jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorczości i działalności trzeciego sektora.
5.	Stowarzyszenie Rozwoju Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rudnikach, ul. Szkolna 11, 42-240 Rudniki	Działalność na rzecz rozwoju Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rudnikach.
6.	Klub Sportowy „Corona”, ul. Szkolna 11, 42-240 Rudniki	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
7.	Fundacja Ekologiczna „Kalina”, ul. Leśna 25, 42-240 Konin	Działalność na rzecz ekologii i ochrony środowiska w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju i edukacji.
8.	Klub Sportowy „Lotnik”, ul. Wolności 93, 42-240 Kościelec	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.

9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rędzinach, ul. Szkolna 1, 42-242 Rędziny	▪ zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i organizacjami społecznymi, ▪ branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów i innych klęsk, ▪ uświadamianie ludności o konieczności i sposobach ochrony przed pożarami oraz przygotowywanie jej do udziału w ochronie przeciwpożarowej, ▪ branie udziału w obronie cywilnej, ▪ rozwijanie wśród członków OSP zainteresowań w dziedzinie kultury, oświaty i sportu, ▪ inicjowanie i organizowanie imprez sportowych, ▪ wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz statutu.
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rudnikach, ul. Mstowska 1a, 42-240 Rudniki	
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Koninie, ul. Kielecka 33, 42-240 Konin	
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kościelecu, ul. Wolności 98, 42-240 Kościelec	

Źródło danych: Urząd Gminy Rędziny oraz www.bazy.ngo.pl

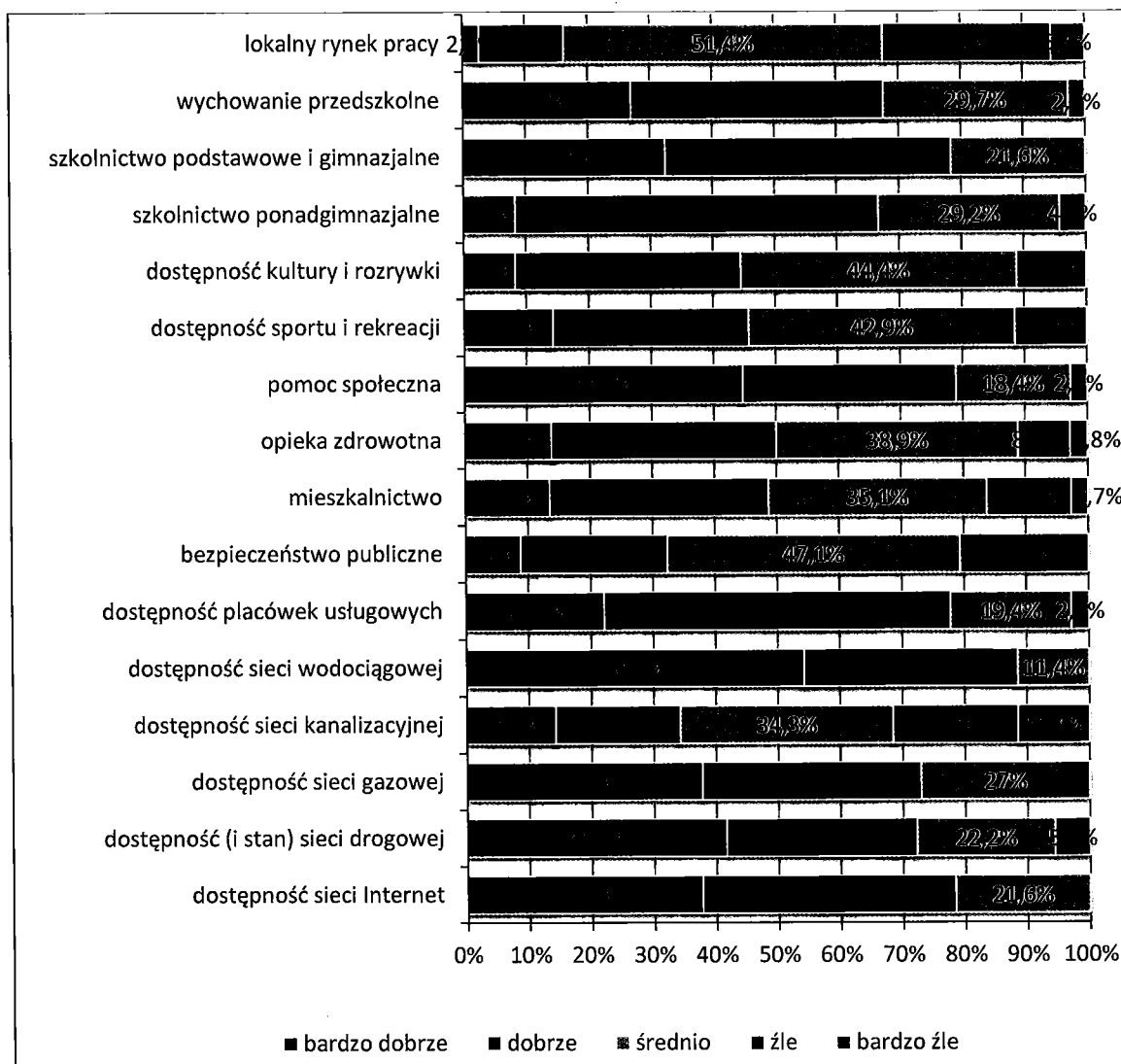
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Rędziny posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy i jego Zastępcy, Sekretarza Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 38 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 33. Warunki życia w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostęp do sieci wodociągowej (łącznie 88,6% ocen bardzo dobrych i dobrych), pomoc społeczną (w sumie 78,9% bardzo dobrych i dobrych), dostępność szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego (łącznie 78,3% ocen dobrych i bardzo dobrych), placówek usługowych (łącznie 77,8% ocen dobrych i bardzo dobrych) i sieci Internet (w sumie 76,3% ocen dobrych i bardzo dobrych).

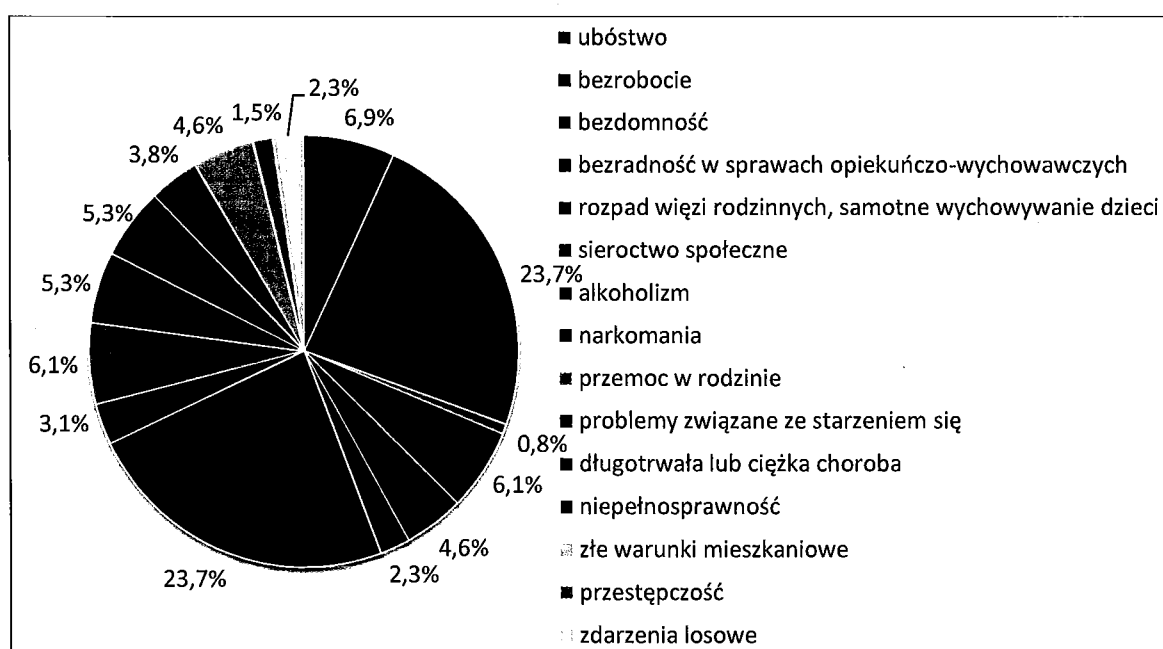
Z wysoką oceną spotkała się również dostępność sieci gazowej (łącznie 72,9% ocen bardzo dobrych i dobrych), dostępność i stan sieci drogowej (w sumie 72,3% ocen bardzo dobrych i dobrych) oraz dostępność wychowania przedszkolnego (łącznie 67,5% ocen

dobrych i bardzo dobrych) i szkolnictwa ponadgimnazjalnego (w sumie 66,6% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili lokalny rynek pracy (łącznie 32,4% ocen złych i bardzo złych), dostępność sieci kanalizacyjnej (w sumie 31,4% ocen złych i bardzo złych), a także stan bezpieczeństwa publicznego (20,6% ocen złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 34. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

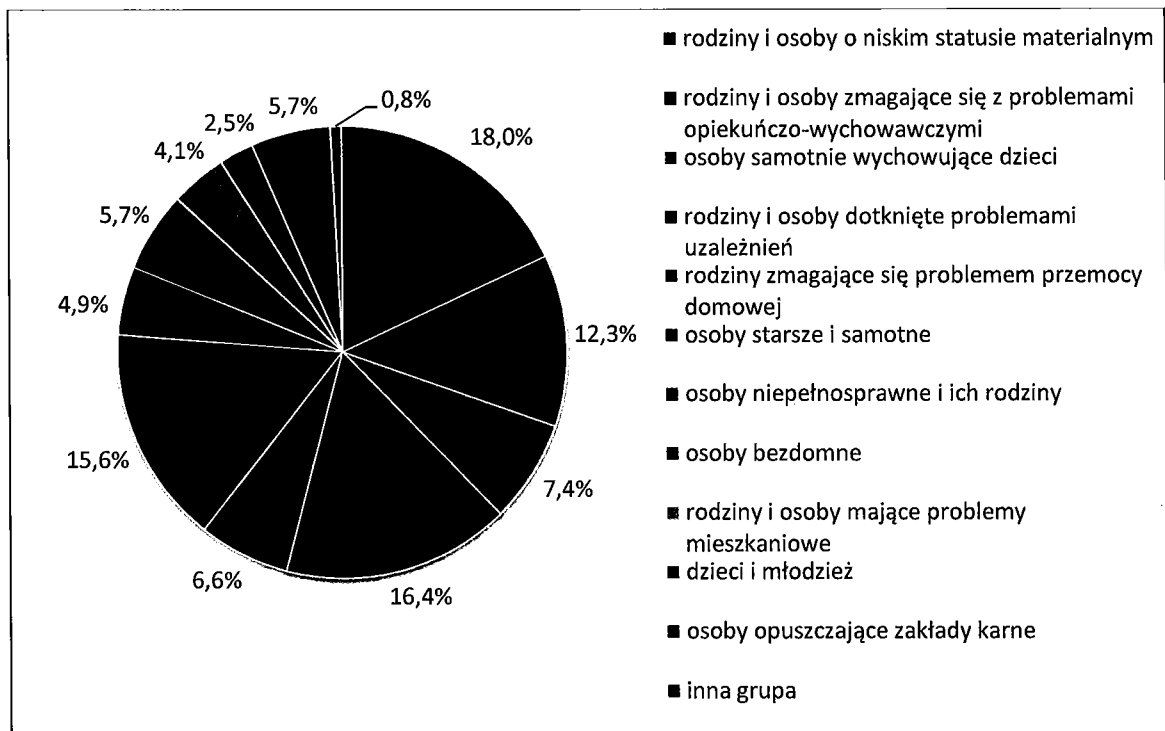

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie i alkoholizm (po 23,7%), a następnie ubóstwo (6,9%), problemy związane ze starzeniem się oraz przemoc w rodzinie (po 6,1%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 35. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

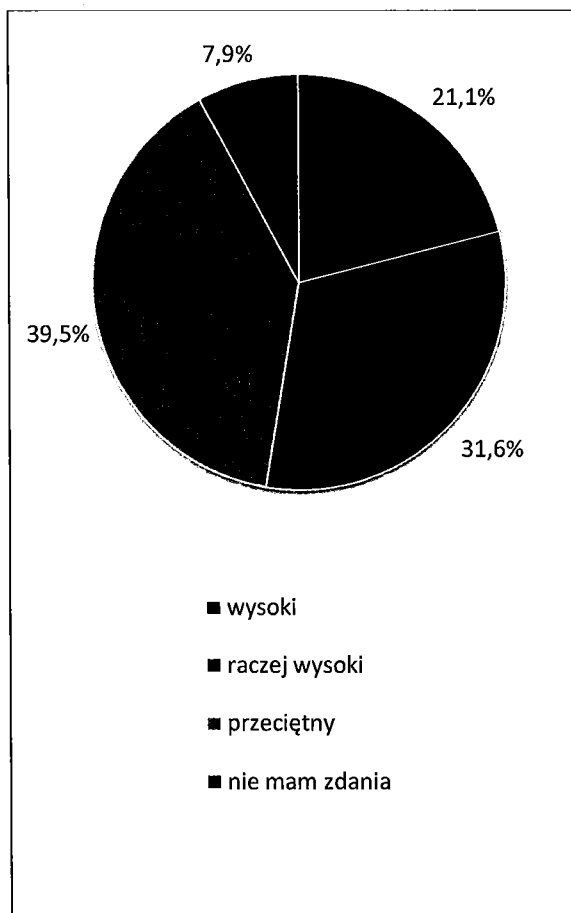

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

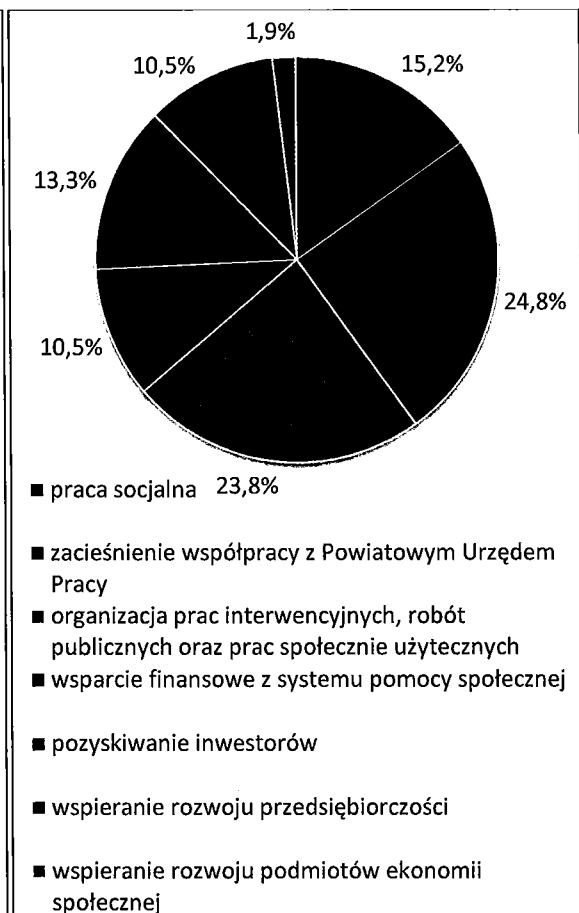
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (18%), dotknięte problemami uzależnień (16,4%), osoby starsze i samotne (15,6%) oraz rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym rodziny wielodzietne i niepełne (12,3%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 36. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 37. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

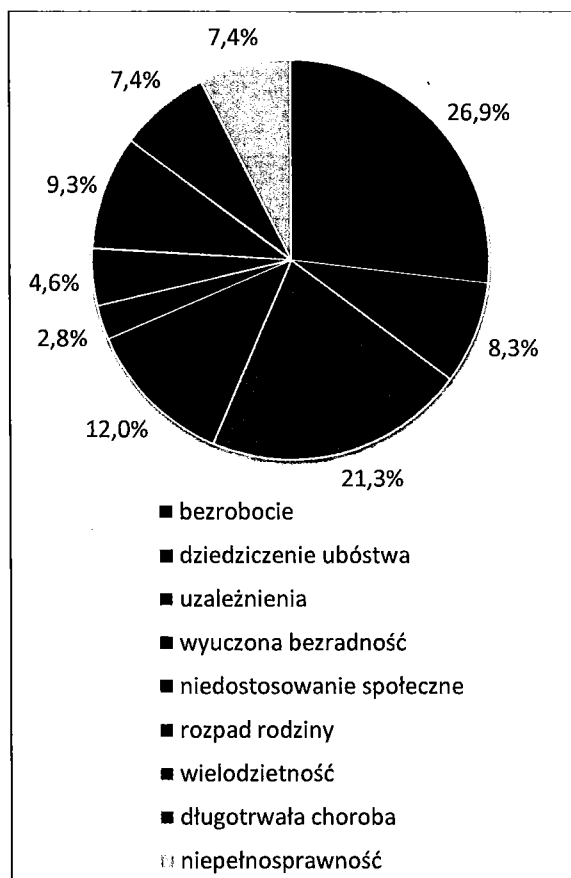
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii większości ankietowanych (łącznie 52,7%) poziom bezrobocia w gminie jest raczej wysoki lub wysoki, a zdaniem kolejnych 39,5% badanych jest on przeciętny.

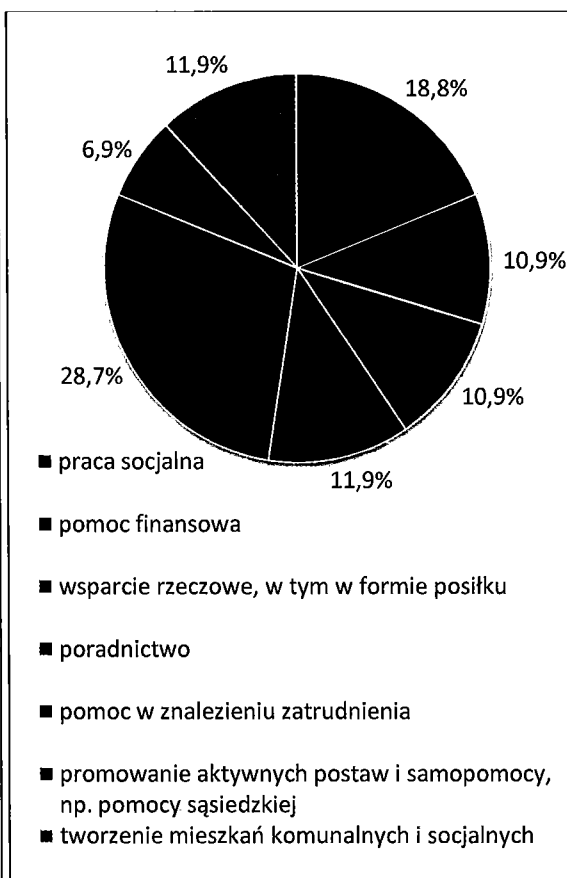
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (24,8%), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (23,8%), prowadzenie pracy socjalnej (15,2%) oraz pozyskiwanie inwestorów (13,3%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 38. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 39. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

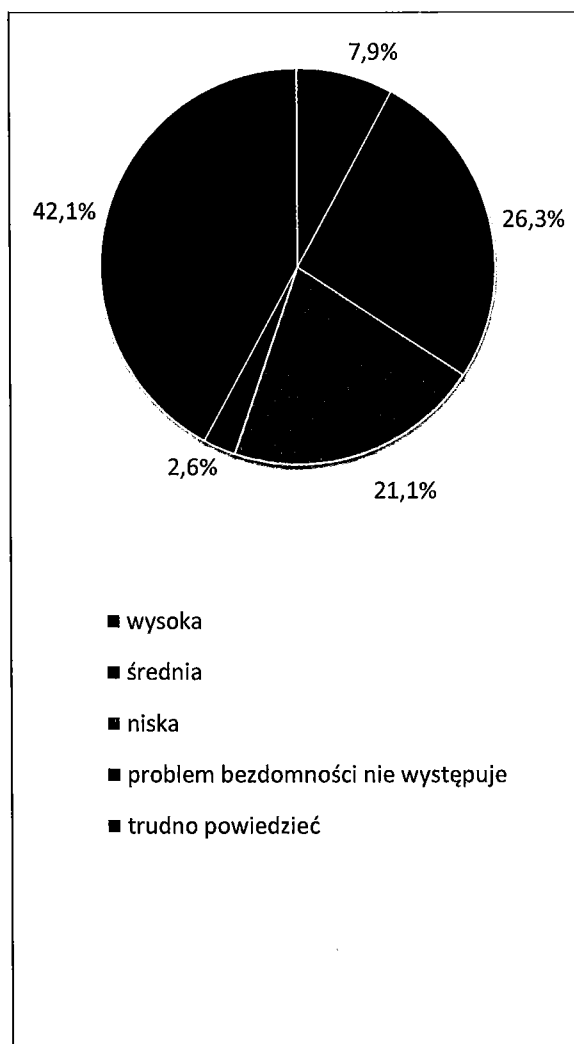
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali bezrobocie (26,9%) i uzależnienia (21,3%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli także wyuczoną bezradność (12%), wielodzietność (9,3%) oraz dziedziczenie ubóstwa (8,3%).

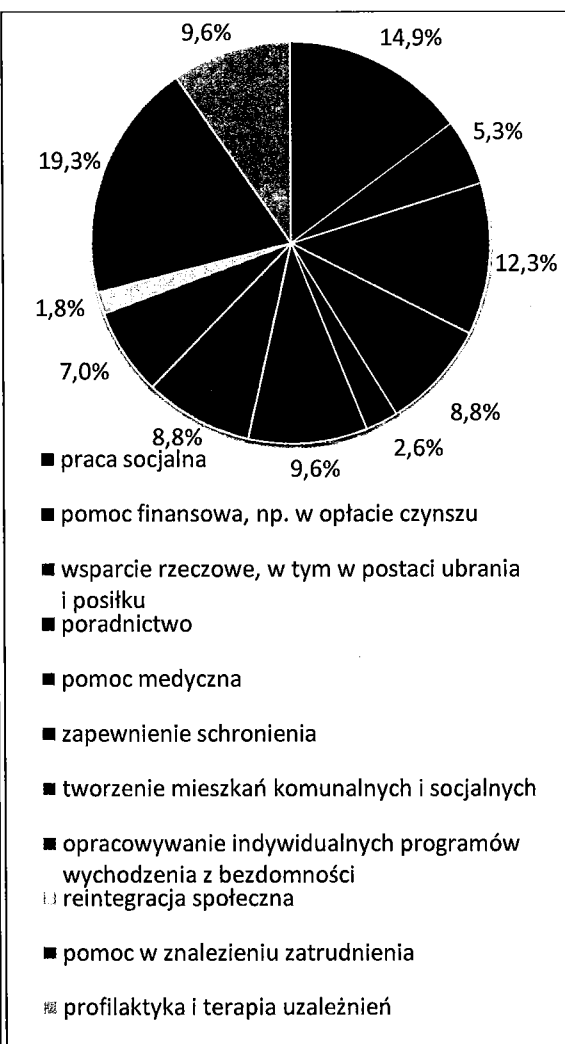
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (28,7%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (18,8%), poradnictwa oraz tworzenia mieszkań komunalnych i socjalnych (po 11,9%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 40. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 41. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

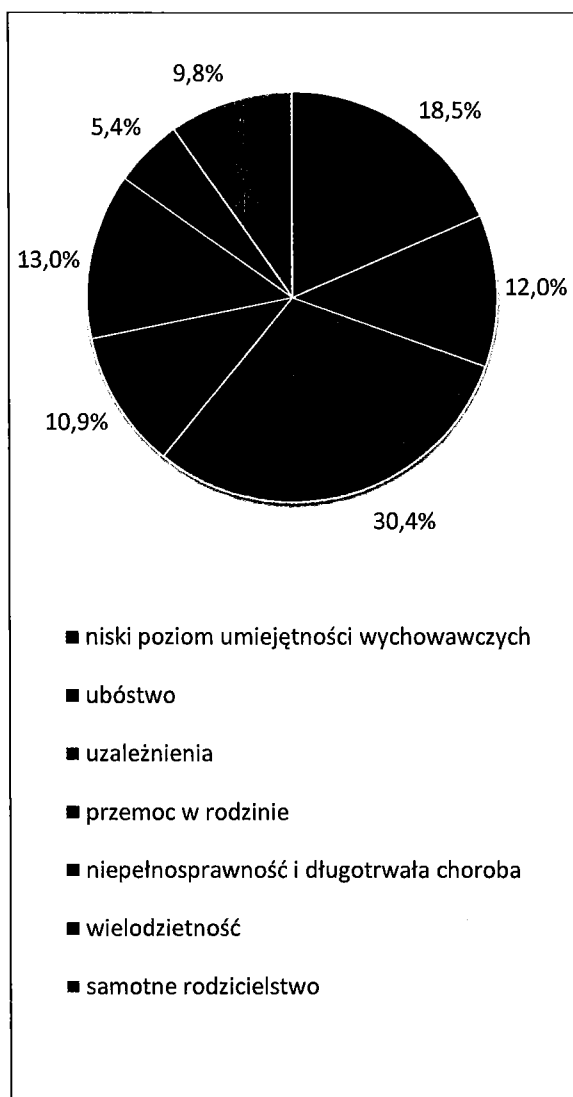
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów (42,1%) nie potrafiło określić skali bezdomności w gminie. Wśród pozostałych największą grupę (26,3%) stanowili ci, którzy stwierdzili, że skala zjawiska w gminie jest średnia. Jednocześnie 21,1% badanych odpowiedziało, że skala bezdomności w gminie jest niska.

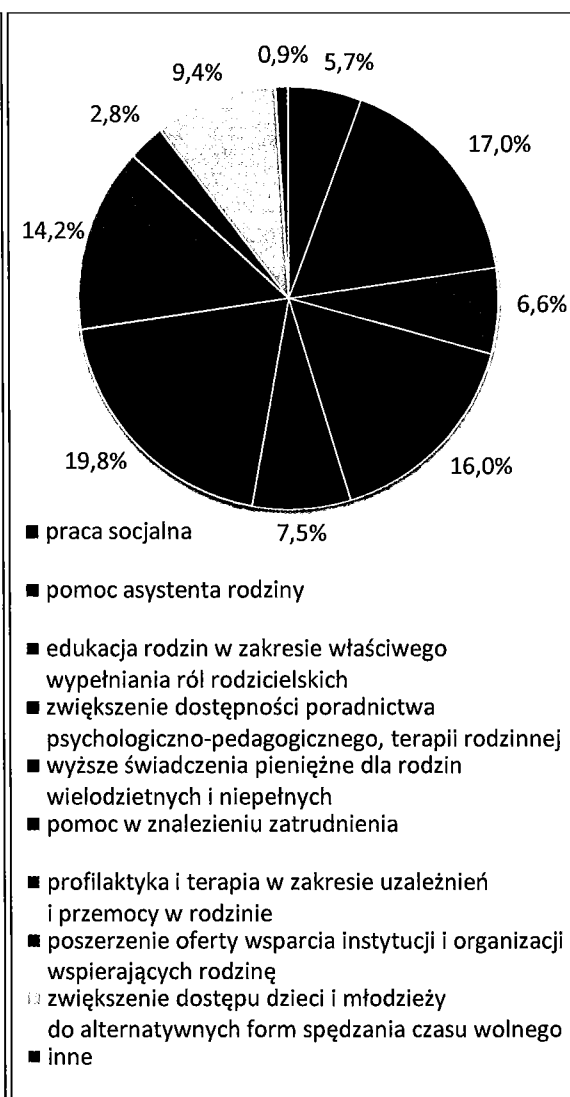
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (19,3%), prowadzenie pracy socjalnej (14,9%) oraz zapewnienie wsparcia rzeczowego, w tym w postaci ubrania i posiłku (12,3%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 42. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 43. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

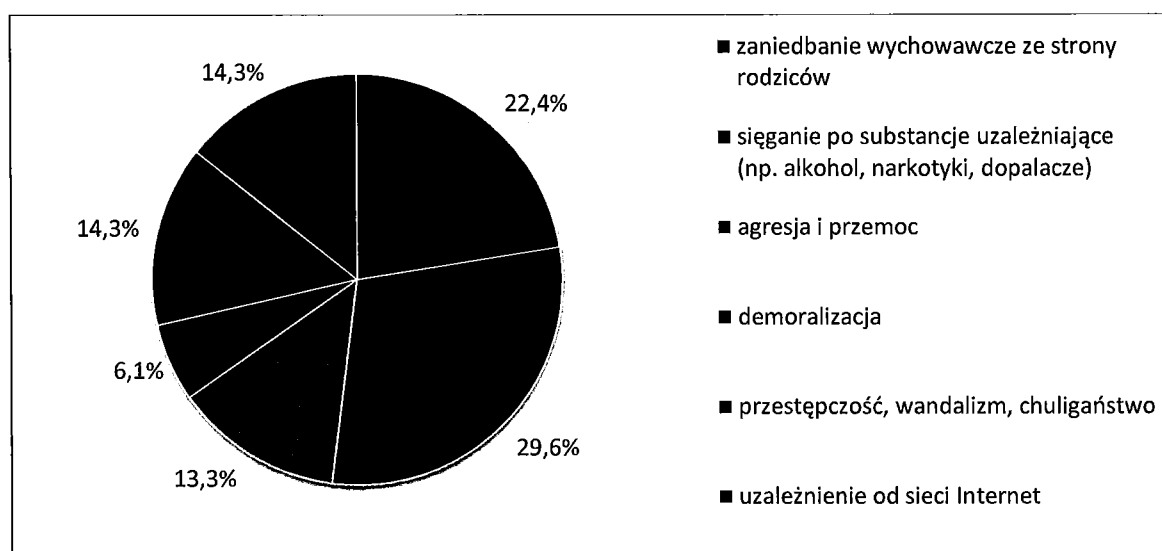
W opinii badanych główną przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (30,4%). Zdaniem respondentów duży wpływ na występowanie tego problemu mają również

niski poziom umiejętności wychowawczych (18,5%), niepełnosprawność i długotrwała choroba (13%) oraz ubóstwo (12%) i przemoc w rodzinie (10,9%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (19,8%), zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny (17%), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (16%) oraz prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (14,2%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 44. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

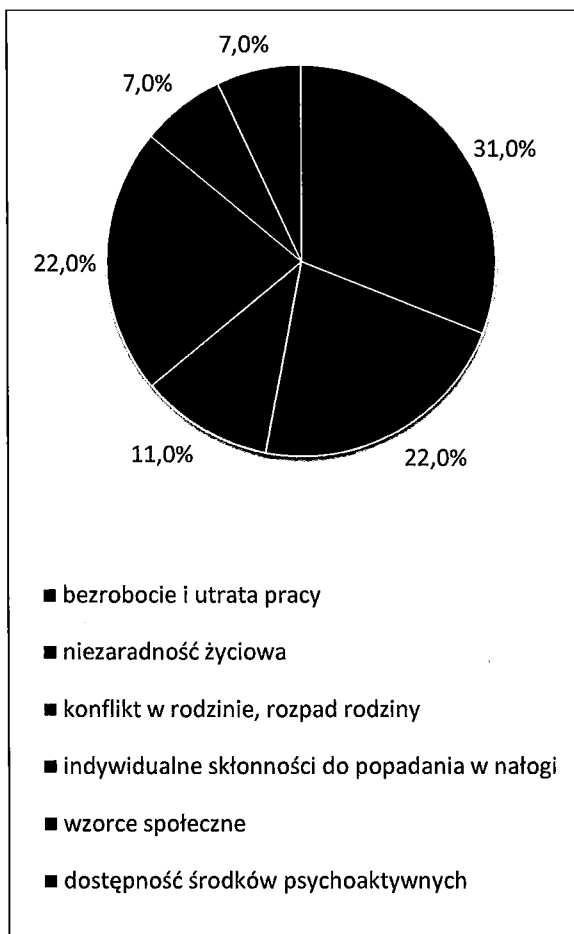
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (29,6%), oraz zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (22,4%). Niepokojącymi problemami są również przestępczość, wandalizm i chuligaństwo, uzależnienie od sieci Internet (po 14,3%) oraz agresja i przemoc (13,3%).

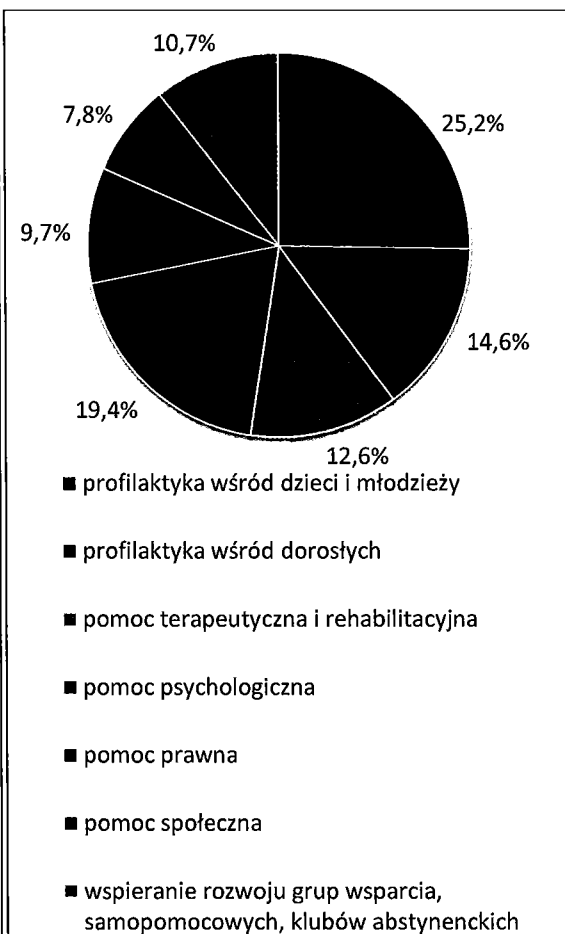
W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie

powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 45. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 46. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

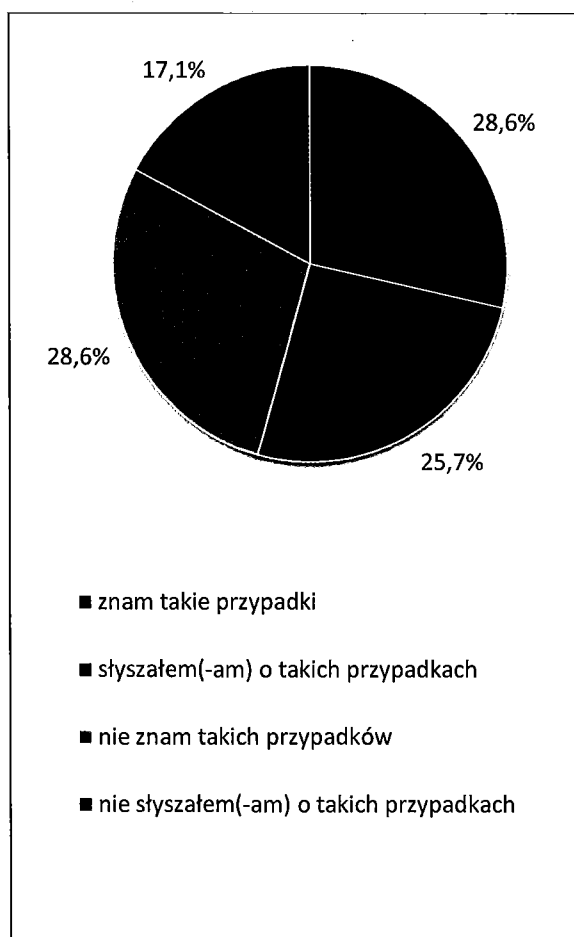
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli bezrobocie i utratę pracy (31%), niezaradność życiową oraz indywidualne skłonności do popadania w nałogi (po 22%),

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (25,2%), zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (19,4%), prowadzeniu profilaktyki wśród dorosłych (14,6%), zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej

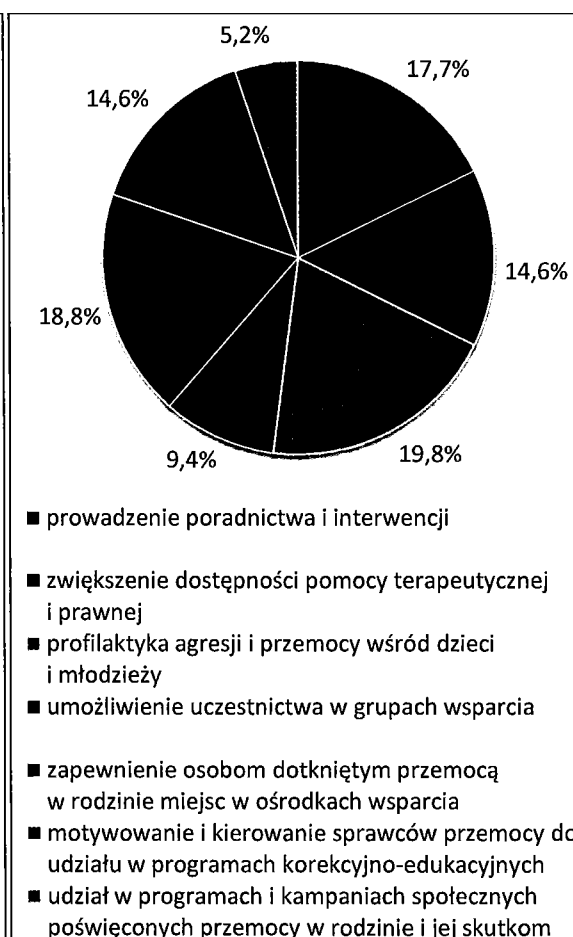
i rehabilitacyjnej (12,6%) oraz wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (np. AA, Al-Anon) i klubów abstynenckich (10,7%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 47. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 48. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

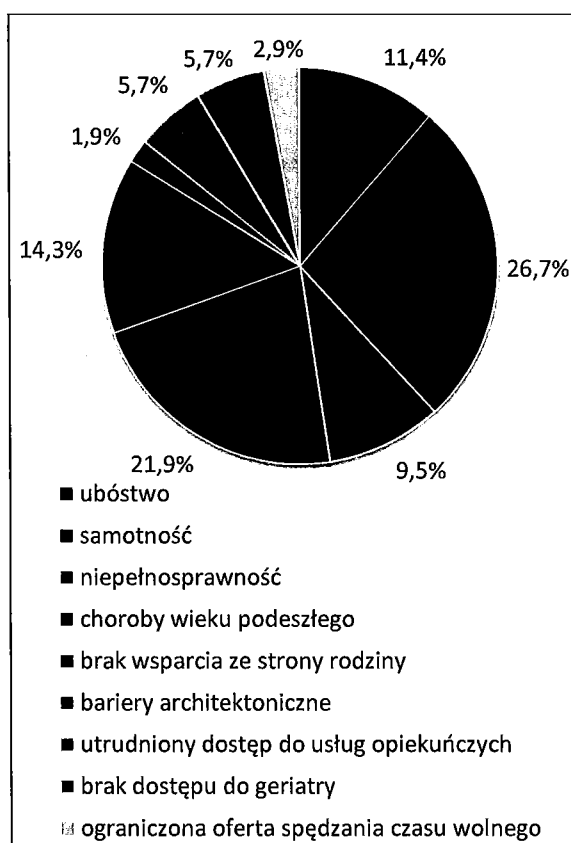
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ponad połowa ankieterowanych (łącznie 54,3%) stwierdziła, że zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich słyszała. Odmiennego zdania było w sumie 45,7% badanych.

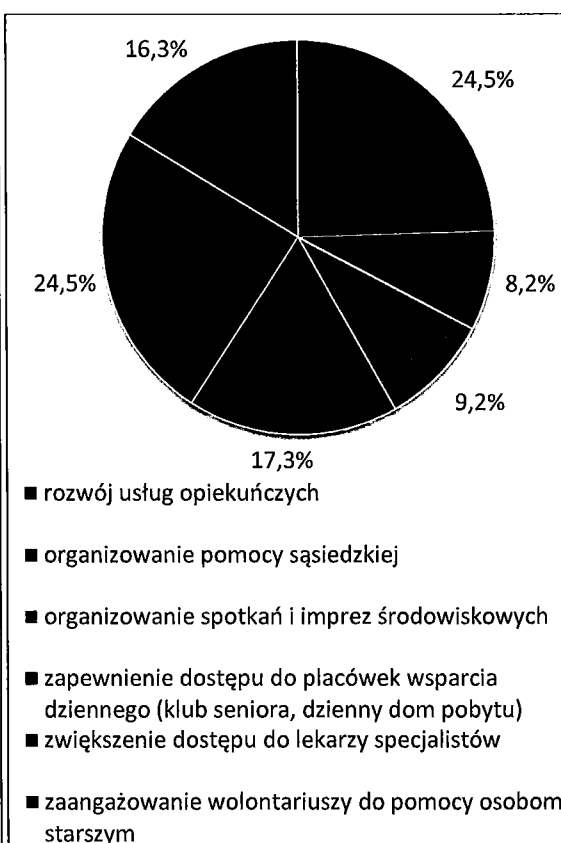
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (19,8%), zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (18,8%), prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje (17,7%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (po 14,6%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 49. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 50. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

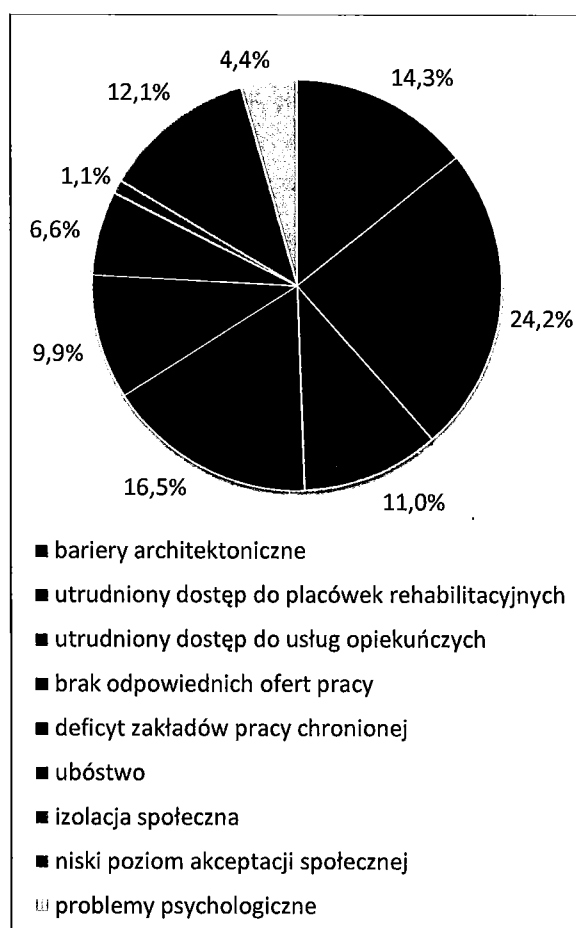
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są: samotność (26,7%), choroby wieku podeszłego (21,9%) oraz brak wsparcia ze strony rodziny (14,3%) i ubóstwo (11,4%).

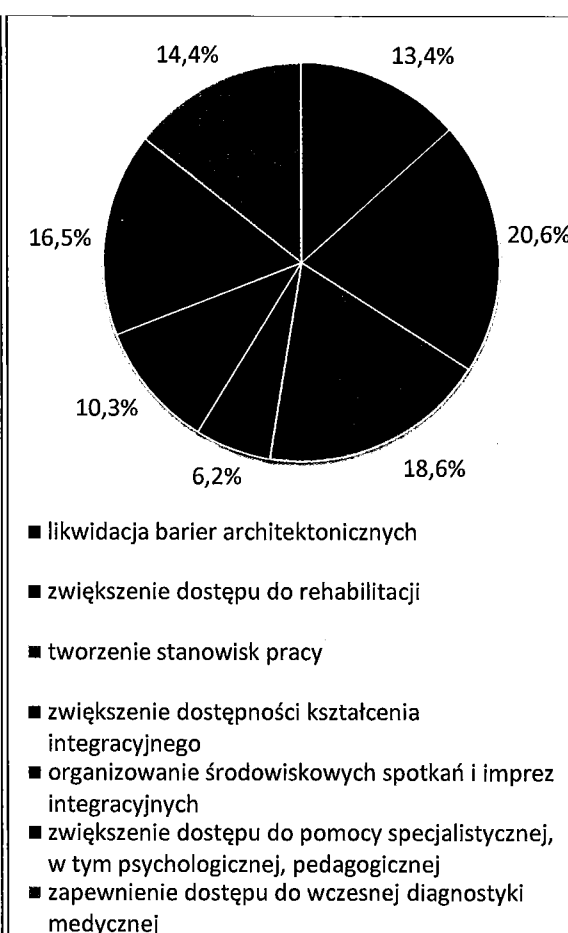
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: rozwijanie usług opiekuńczych, zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (po 24,5%), zapewnienie szerszego dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 17,3%) oraz zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (16,3%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 51. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

Wykres 52. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

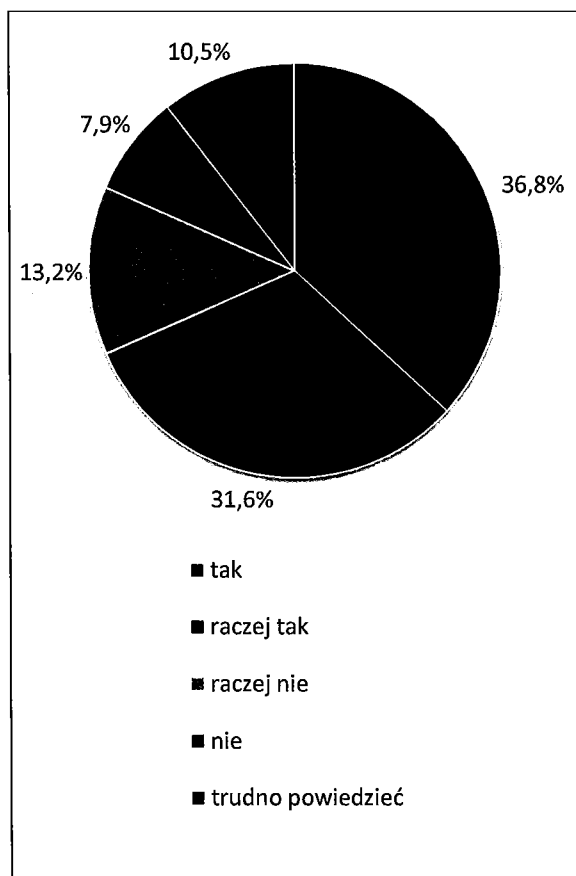
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (24,2%), a także brak odpowiednich ofert pracy (16,5%), bariery architektoniczne (14,3%), niski poziom akceptacji społecznej (12,1%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (11%).

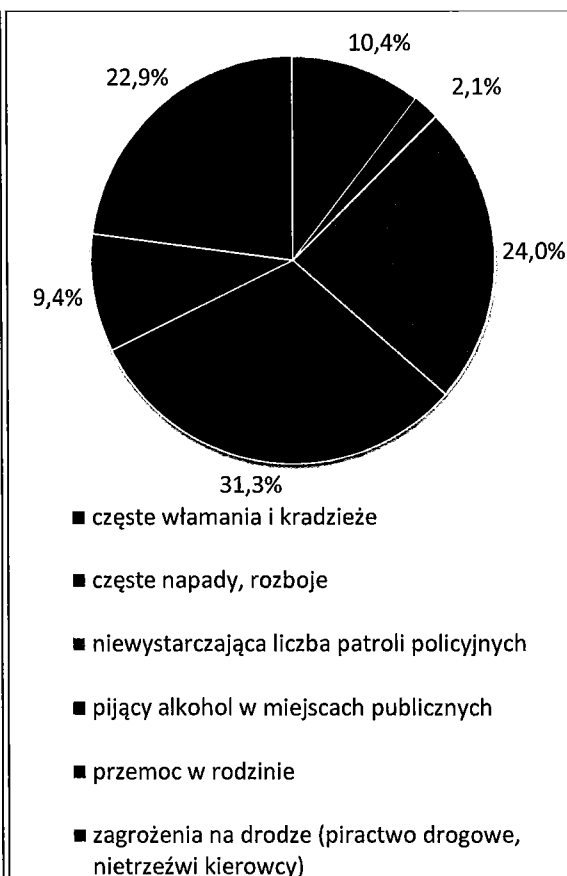
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (20,6%), tworzeniu stanowisk pracy (18,6%), zwiększeniu dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (16,5%), zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (14,4%) i likwidowaniu barier architektonicznych (13,4%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 53. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

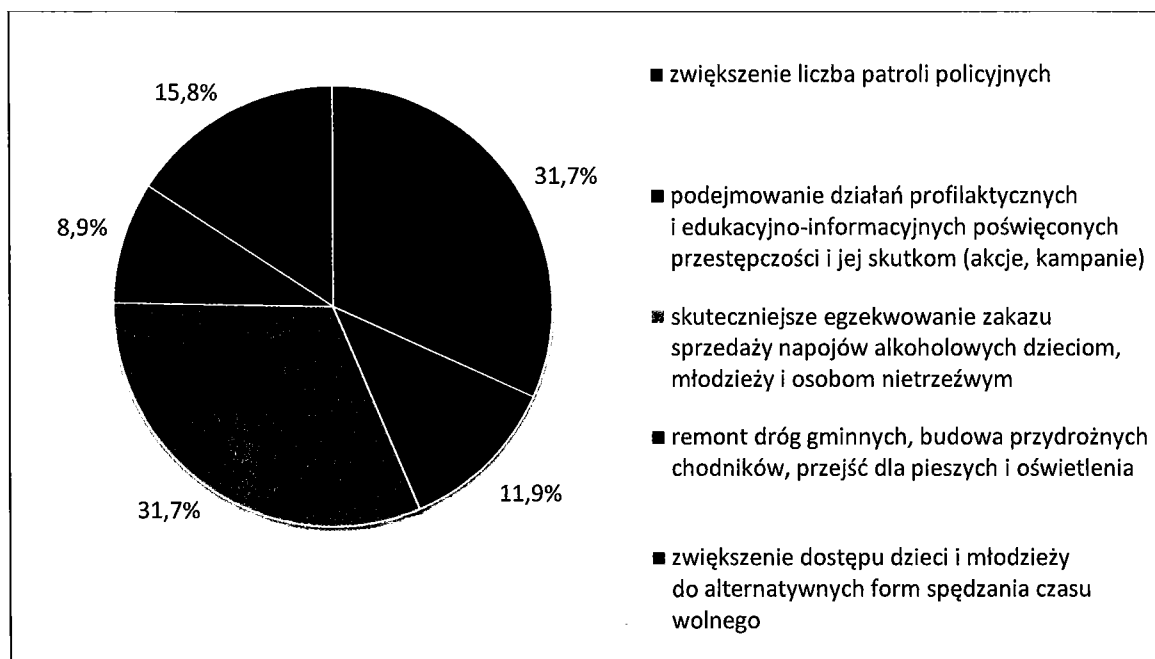

Wykres 54. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 55. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Blisko 70% badanych stwierdziło, że czuje się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Jednocześnie odmiennego zdania było 21,1% ankietowanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (31,3%), niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (24%) oraz zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 22,9%).

Zdaniem ankietowanych na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłoby: zwiększenie liczby patroli policyjnych, skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (po 31,7%), a także zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (15,8%) oraz podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie; 11,9%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
▪ podejmowanie skutecznych działań na rzecz ograniczenia bezrobocia w gminie ▪ upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ podejmowanie działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej); m.in. realizowanie Programu Aktywizacji i Integracji pn. „Praca to jest to” ▪ diagnozowanie problemu bezdomności w gminie ▪ informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach	▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych oraz brak mieszkań socjalnych w gminie ▪ brak podmiotów ekonomii społecznej w gminie ▪ brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych

oraz dostępnych formach pomocy ▪ świadczenie standaryzowanych usług na rzecz osób bezdomnych ▪ funkcjonowanie w gminie Domu dla Bezdomnych prowadzonego przez Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape” ▪ zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności	
Szanse	Zagrożenia
▪ spadek poziomu bezrobocia w gminie ▪ możliwość rozwijania turystyki i rekreacji lotniczej dzięki działalności Aeroklubu Częstochowskiego ▪ aktywne poszukiwanie pracy przez osoby bezrobotne ▪ możliwość pozyskiwania środków finansowych na przeciwdziałanie bezrobociu z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ wpływ dostępu do europejskich rynków pracy na ograniczanie bezrobocia w gminie ▪ niewielka liczba osób bezdomnych w gminie ▪ społeczna akceptacja osób bezdomnych ▪ duży potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób bezrobotnych	▪ występowanie w gminie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ▪ postępujące zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców gminy ▪ niewielki potencjał inwestorów w regionie ▪ ograniczona możliwość znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób bezdomnych

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
▪ zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego; funkcjonowanie w gminie Punktu Konsultacyjnego oferującego pomoc psychoterapeutyczną	▪ brak w gminie grup wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży

▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej w gminie ▪ dobra dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie ▪ organizowanie w szkołach zajęć pozalekcyjnych oraz realizowanie programów profilaktycznych ▪ funkcjonowanie Świetlicy w Marianne Rędzińskiej ▪ dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego ▪ dobra dostępność podstawowej opieki medycznej w gminie ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży (Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Dar Serca”, Stowarzyszenie Rozwoju Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rudnikach, kluby sportowe) oraz podejmowanie z nimi współpracy	▪ niewystarczająca dostępność specjalistycznej opieki medycznej w gminie
Szanse	Zagrożenia
▪ spadająca liczba rodzin dysfunkcyjnych ▪ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież	▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym ▪ skromny potencjał organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży w regionie ▪ niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
▪ zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej oraz wsparcia psychospołecznego i prawnego ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ realizowanie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ wdrażanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ podejmowanie działań w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ▪ funkcjonowanie w gminie Punktu Konsultacyjnego oferującego pomoc psychoterapeuty ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom	▪ brak w gminie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ofiar i sprawców przemocy w rodzinie ▪ brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w rodzinie
Szanse	Zagrożenia
▪ zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie w Częstochowie placówek wsparcia dla osób	▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ zwiększająca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie

uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, m.in. Ośrodka Terapii Uzależnień – Dziennego Oddziału Leczenia Uzależnień od Alkoholu, Ośrodka Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi – Centrum Edukacyjno-Interwencyjnego, Centrum Interwencji Kryzysowej ▪ niezwiązująca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia oraz objęcia działaniami korekcyjno-edukacyjnymi	▪ rosnąca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie
--	---

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych form pomocy ▪ dysponowanie wystarczającą liczbą pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom starszym ▪ organizowanie w gminie usług opiekuńczych ▪ podejmowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ dostęp osób starszych do opieki geriatrycznej w gminie ▪ funkcjonowanie w gminie podmiotów działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych: Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenia Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Dar Serca” ▪ umożliwianie osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej	▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym ▪ brak specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ brak w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych ▪ brak bazy rehabilitacyjnej w gminie ▪ brak w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu

▪ upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy ▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	
Szanse	Zagrożenia
▪ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ▪ dobra dostępność domów pomocy społecznej ▪ zadawalający poziom życia osób starszych ▪ rosnący udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych ▪ brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych ▪ funkcjonowanie w powiecie i w Częstochowie podmiotów działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. Częstochowskiego Centrum Aktywności Seniorów, Częstochowskiego Centrum dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, środowiskowych domów samopomocy, Ośrodka Pomocy Osobom z Choro­bą Alzheimera, warsztatów terapii zajęciowej, Przytuliska dla niepełno­sprawnych, domów pomocy społecznej ▪ brak zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych ▪ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych	▪ zwiększająca się liczba osób starszych w gminie ▪ istnienie w gminie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie

- duży potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
▪ dobrze wykształcona kadra zatrudniona w GOPS-ie ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej ▪ podejmowanie współpracy z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych	▪ nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie ▪ niewielka liczba organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej ▪ brak w gminie wolontariatu
Szanse	Zagrożenia
▪ dostępność szkoleń dla kadry GOPS-u ▪ zmniejszająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego ▪ świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy ▪ zmieniający się na korzyść wizerunek pomocy społecznej ▪ aktywny udział mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych	▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej ▪ niewielki udział przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działaniach pomocowych

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Rędziny, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- niekorzystne, mimo stabilnej liczby mieszkańców gminy, zmiany demograficzne – systematyczny spadek liczby dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, któremu towarzyszy stały wzrost liczby osób starszych. Zmiany te wskazują na postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej (a tym samym zwiększają ryzyko chorób i niepełnosprawności) i powodują m.in. potrzebę zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz opieki medycznej, podjęcia działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora, a w sprzyjających okolicznościach dziennego domu pobytu oraz rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych;
- prowadzące do ubóstwa i zwiększające zagrożenie bezdomnością bezrobocie, które mimo spadku w ostatnich latach, wciąż jest najważniejszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Problem ten wymaga kontynuowania działań na rzecz tworzenia w gminie nowych miejsc pracy (m.in. poprzez pozyskiwanie nowych inwestorów oraz wspieranie rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych) oraz dalszego wspierania osób i rodzin znajdujących się w trudniej sytuacji bytowej, m.in. poprzez zachęcanie ich do aktywnych postaw (praca socjalna, poradnictwo), udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych;
- trudności w wypełnianiu przez rodziny funkcji opiekuńczo-wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności oraz problemy alkoholizmu i przemocy domowej, które wymagają udzielenia odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece, m.in. poprzez dalsze edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia ze strony asystenta rodziny, zwiększenia dostępności alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego, a także

zintensyfikowania prowadzonej w obszarze zapobiegania uzależnieniom i przemocy w rodzinie działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia dla osób i rodzin dotkniętymi tymi problemami, w tym pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej oraz wspierania działań mających na celu utworzenie w gminie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie;

- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez kontynuowanie działań prozdrowotnych oraz zwiększenie dostępności specjalistycznych usług medycznych, w tym rehabilitacji i opieki geriatrycznej;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych oraz kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;
- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej, m.in. poprzez poszerzenie i doskonalenie służb społecznych, w razie potrzeby rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej, rozszerzanie z nim współpracy oraz propagowanie wolontariatu.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2016-2020. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym:** tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób dotkniętych bezrobociem i poszukujących pracy oraz zwiększanie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej.

2. **Poprawa kondycji rodzin, zapewnienie opieki i tworzenie warunków do rozwoju dzieci i młodzieży:** wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki i oferty spędzania czasu wolnego, udzielanie pomocy osobom i rodzinom o niskim statusie materialnym oraz zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, a także wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. **Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego:** zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
4. **Usprawnienie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej:** profesjonalizacja i rozwijanie lokalnych służb społecznych, a także rozwijanie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie z nim współpracy.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Rędziny w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020 jest ***poprawa warunków życia w gminie oraz dążenie do integracji społecznej poprzez stwarzanie mieszkańcom możliwości rozwoju oraz skuteczne przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego***. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym
Cele operacyjne:	1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy oraz wspieranie osób dotkniętych bezrobociem i poszukujących pracy. 2. Zwiększanie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, przygotowywanie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów. 2. Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości; tworzenie warunków do rozwoju drobnego przetwórstwa, handlu i usług oraz nieuciążliwego przemysłu, w tym podjęcie działań w kierunku utworzenia giełdy towarowo-warzywnej. 3. Wspieranie rozwijanie turystyki w gminie, w tym agroturystyki oraz turystyki lotniczej. 4. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny. 5. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz realizowanie programów aktywizacji i integracji osób bezrobotnych. 6. Promowanie wśród bezrobotnych mieszkańców gminy samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej.

	7. Świadczenie przez GOPS pomocy finansowej osobom dotkniętym bezrobociem. 8. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. spółdzielni socjalnych. 9. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. 10. Podejmowanie współpracy z centrami integracji społecznej działającymi w Częstochowie oraz organizacjami pozarządowymi udzielającymi wsparcia osobom bezrobotnym.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 3. Uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 4. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach funkcjonujących w gminie Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, zespołów śpiewaczych, Stowarzyszenia Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Dar Serca”; podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora, a w sprzyjających okolicznościach dziennego domu pobytu. 5. Wspieranie przedsięwzięć aktywizujących i wykorzystujących potencjał seniorów i osób niepełnosprawnych; podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. 6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, poszerzeniu oferty rehabilitacyjnej i dostępności sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 7. Zwiększenie dostępności usług rehabilitacyjnych na terenie gminy oraz podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi w tym zakresie spoza gminy, np. z warsztatami terapii zajęciowej funkcjonującymi w Częstochowie i w powiecie. 8. Zwiększenie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie oraz rozwijanie zróżnicowanych form edukacji dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. 9. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zakładami opieki zdrowotnej,

	ośrodkami wsparcia, w tym środowiskowymi domami samopomocy w Częstochowie i w powiecie, Częstochowskim Centrum Aktywizacji Seniorów, Częstochowskim Centrum dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, domami pomocy społecznej, placówkami rehabilitacyjnymi, organizacjami pozarządowymi, w tym z działającymi w Rędzinach Kołem Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz Stowarzyszeniem Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Dar Serca”. 10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, pracodawcy, instytucje rządowe, placówki ochrony zdrowia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym warsztaty terapii zajęciowej w Częstochowie i w powiecie, ośrodki wsparcia, w tym środowiskowe domy samopomocy w Częstochowie i powiecie, Częstochowskie Centrum Aktywizacji Seniorów, Częstochowskie Centrum dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, domy pomocy społecznej, w tym domy w Częstochowie i w powiecie, organizacje pozarządowe, w tym Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Rędzinach oraz Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Dar Serca” w Rędzinach, kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	▪ wzrost liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych, ▪ wzrost liczby osób zaktywizowanych i pracujących, ▪ zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej, ▪ podniesienie standardu usług świadczonych seniorom i osobom niepełnosprawnym oraz zwiększenie ich udziału w życiu społecznym, ▪ podniesienie jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ zwiększenie liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.	Poprawa kondycji rodzin, zapewnienie opieki i tworzenie warunków do rozwoju dzieci i młodzieży
Cele operacyjne:	1. Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki i oferty spędzania czasu wolnego. 2. Udzielanie pomocy osobom i rodzinom o niskim statusie materialnym oraz zagrożonym i dotkniętym bezdomnością. 3. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Zatrudnianie asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz umiejętnego gospodarowania budżetem domowym, m.in. przez pracowników GOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny. 4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej i mediacji; rozszerzenie oferty działającego w gminie Punktu Konsultacyjnego. 5. Tworzenie grup wsparcia dla rodziców zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, rodziców samotnych oraz wychowujących dzieci niepełnosprawne. 6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci. 7. Podjęcie działań w kierunku zapewnienia na terenie gminy opieki na dziećmi do lat 3. 8. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy oraz organizowanie wypoczynku. 9. Rozwijanie infrastruktury umożliwiającej mieszkańcom gminy spędzanie czasu wolnego, m.in. tworzenie miejsc wypoczynku, ścieżek edukacyjnych i rowerowych, placów zabaw. 10. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym tworzenie w gminie świetlic środowiskowych oraz poszerzenie oferty Świetlicy w Mariance Rędzińskiej.

	11. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. 12. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (np. Karty Dużej Rodziny), w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej; podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi, w tym ze Stowarzyszeniem Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Dar Serca” w Rędzinach, Stowarzyszeniem Rozwoju Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rudnikach oraz z klubami sportowymi. 13. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Wspieranie pracą socjalną rodzin o niskim statusie materialnym, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych. 2. Udzielanie przez GOPS i Urząd Gminy pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych oraz w formie dodatków mieszkaniowych i energetycznego. 3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej. 4. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, w razie potrzeby opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz zapewnienie schronienia, m.in. przy współpracy z Domem dla Bezdomnych w Marianne Rędzińskiej. 5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich, w tym zbiórek żywności, odzieży, środków czystości. 6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 7. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem i bezdomnością; podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi, w tym ze Stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy „Agape” w Częstochowie. 8. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie mieszkań socjalnych.

	9. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich i bezdomnych, w tym ze Stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy „Agape” w Częstochowie, oraz z Kościołem.
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	1. Zwiększenie dostępności wsparcia i pomocy, w tym terapeutycznej i rehabilitacyjnej, dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego w gminie Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień, w tym z funkcjonującymi w Częstochowie Ośrodkiem Terapii Uzależnień – Dziennym Oddziałem Leczenia Uzależnień od Alkoholu oraz Ośrodkiem Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi. 2. Poprawa dostępności wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, m.in. w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie w Rędzinach. 3. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży. 4. Wspieranie działań mających na celu utworzenie w gminie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie. 5. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. 6. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 7. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 8. W razie konieczności zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; podejmowanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie oraz Częstochowskim Centrum Interwencji Kryzysowej. 9. Rozszerzanie i podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przemocy w Rodzinie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym Świetlica w Mariance Rędzińskiej.

Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Częstochowie, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, noclegownie i schroniska, w tym Dom dla Bezdomnych w Mariance Ręzińskiej, placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, w tym Ośrodek Terapii Uzależnień – Dzienny Oddział Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Ośrodek Pomocy Osobom z Problemami Alkoholowymi w Częstochowie, ośrodki wsparcia, w tym, Częstochowskie Centrum Interwencji Kryzysowej, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Dar Serca” w Rędzinach, Stowarzyszenie Rozwoju Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rudnikach, kluby sportowe i jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół i społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ▪ poszerzenie wiedzy na temat właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ zwiększenie dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ zróżnicowanie form spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających, ▪ zwiększenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ poprawa sytuacji osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ poprawa dostępności i jakości wsparcia świadczonego osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym, ▪ zwiększenie możliwości uzyskania mieszkania przez osoby o niskim statusie materialnym, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, ▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współ-uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 3.	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego
Cele operacyjne:	1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym rehabilitacji i opieki geriatrycznej. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 5. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów. 2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.	Usprawnienie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej
Cele operacyjne:	1. Profesjonalizacja i rozwijanie lokalnych służb społecznych. 2. Rozwijanie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie z nim współpracy.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Stałe doskonalenie umiejętności przez kadrę GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach. 2. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą o pomocy społecznej. 3. W razie potrzeby poszerzenie kadry GOPS-u o specjalistów. 4. Zatrudnianie asystentów rodziny. 5. W razie potrzeby i możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 6. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 7. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez utworzenie strony internetowej GOPS-u. 8. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej. 3. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych. 4. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy

	międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
Czas realizacji	Lata 2016-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ szerszy sektor pozarządowy oraz różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z organizacjami do niego należącymi.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny na lata 2016-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program współpracy Gminy Rędziny z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3, ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny na lata 2016-2020 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii, które obejmują szacunkową wielkość wydatków planowanych w budżecie gminy na jej realizację w kolejnych latach.

Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2016-2020*

2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
3.706.000	3.706.000	3.794.000	3.820.000	3.820.000

*środki finansowe planowane w budżecie gminy na realizację strategii.

Źródło danych: Urząd Gminy Rędziny.

Środki finansowe na realizację zapisów strategii będą ujmowane corocznie w uchwale budżetowej Rady Gminy.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.